

**המאבק
בסחר בבני אדם
בישראל
2021-2017**

**דו"ח היחידה לתיאום
המאבק בסחר בבני אדם
משרד המשפטים
דצמבר 2022**

תוכן עניינים

1.....	תוכן עניינים
3.....	דבר המנהל הכללי במשרד המשפטים
4.....	דבר מנהלת החטיבה החברתית במשרד המשפטים
5.....	דבר המתאמת הממשלתית למאבק בסחר בבני אדם
7.....	הקדמה
9.....	היחידה לתיאום המאבק בסחר בבני אדם
11.....	מבנה היחידה
12.....	המאבק בסחר בבני אדם כמאבק משותף
13.....	מחויבויותיה של ישראל בזירה הבין-לאומית
	הפרוטוקול למניעה, לדיכוי ולהענשת על סחר בבני אדם, בעיקר נשים וילדים, המשלים את
	אמנת האומות המאוחדות נגד פשע מאורגן חוצה גבולות (להלן: פרוטוקול פלרמו) משנת 2000
13.....	
13.....	אמנת מועצת אירופה בדבר פעולה נגד סחר בבני אדם
14.....	דו"ח מחלקת המדינה האמריקאית על סחר בבני אדם
15.....	ציוני דרך במאבק בסחר בבני אדם
16.....	עבירות הסחר בבני אדם בדין הישראלי
16.....	עבירות הליבה של סחר בבני אדם
17.....	עבירות נלוות לעבירות הסחר בבני אדם
19.....	אכיפה
19.....	המשרד לביטחון הפנים ומשטרת ישראל
21.....	המחלקות הפליליות בפרקליטות המדינה ובמחוזות
23.....	נתוני שנת 2021 במבט מקרוב
25.....	אכיפה כלכלית מנהלית ואזרחית
29.....	הגנה
29.....	זיהוי קורבנות סחר בבני אדם והחזקה בתנאי עבדות
30.....	הכרה באדם כקורבן סחר או קורבן החזקה בתנאי עבדות
32.....	שינוי מנגנון ההכרה בקורבנות סחר בבני אדם
34.....	זכויות ומענים לקורבנות
34.....	אשרות לקורבנות סחר זרים בישראל
35.....	המסגרות הייעודיות לקורבנות סחר
37.....	קרן החילוץ
39.....	סיוע משפטי לקורבנות סחר בבני אדם והחזקה בתנאי עבדות
41.....	בתי הדין לאוכלוסין ולהגירה
42.....	מניעה
42.....	הסכמים ביטראליים

- 43..... מוקדי פניות ייעודיים לעובדים זרים
- 44..... [מרכז הפניות לעובדים זרים המגיעים במסגרת הסכמים בילטרליים](#)
- 44..... יחידת הממונה על זכויות עובדים זרים בזרוע העבודה
- 45..... [חוק איסור צריכת זנות \(הוראת שעה ותיקון חקיקה\), תשע"ט-2019 והחלטת הממשלה](#)
- 46..... ועדות הכנסת העוסקות בתחומים הנוגעים למאבק בסחר בבני אדם
- 47..... [המטה הלאומי להגנה על ילדים ברשת](#)
- 49..... הכשרות והרצאות בנושא המאבק בסחר בבני אדם
- 50..... [נספחים](#)
- 51..... נספח 1: דרכי התקשרות עם רשויות מדינה המטפלות בסחר בבני אדם
- 52..... [נספח 2: טבלת הזכויות וההגנות הניתנות לקורבנות סחר בבני אדם](#)
- 57..... נספח 3: אינדיקציות לזיהוי קורבנות סחר בבני אדם והחזקה בתנאי עבדות (מבוסס על המלצותיו של הצוות הבין-משרדי לבניית מערך זיהוי לקורבנות עבדות וסחר משנת 2007)
- 57..... [סממנים חיצוניים](#)
- 57..... מאפיינים התנהגותיים הרווחים בקרב קורבנות סחר ועבדות
- 58..... [סממנים פרי ראיון](#)

דבר המנהל הכללי במשרד המשפטים

*"סחר בבני אדם – אין אולי צירוף מילים קשה יותר, משפיל יותר.
הוא מנוגד לתשתית היסוד שאין מוצקת ממנה של קיום אנושי הגון,
של אדם לאדם – אדם"*

דבריו של אליקים רובינשטיין, כבוד המשנה לנשיאת בית המשפט העליון בדימוס, שנאמרו בשנת 2001 כשהיה אז היועץ המשפטי לממשלה, ברורים לכל אדם. אין צורך להסביר ומעטים האנשים שיחלקו עליהם. ביצוע עסקאות בבני אדם, העברתם מיד ליד, החזקתם בתנאים לא אנושיים לצרכי עבדות, ניצול מיני או עבודה, הן התנהגויות שאינן עולות על הדעת, לא ניתן לשכוח מהן או לחלוף על פניהן כלא היו.

אף כי נדמה שמופעי הסחר בבני אדם למטרות עיסוק בזנות, אינם קיימים עוד, או אינם רבים כפי שהיו בעבר, למרבה הצער והבושה, תופעות אלו עדיין קיימות, משנות את פניהן ומסוות את צורתן על מנת לנסות ולחמוק מעיני הרשויות.

מדינת ישראל, בהובלת היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בסחר בבני אדם במשרד המשפטים, חרטה על לוח ליבה להיאבק בתופעת הסחר בבני אדם. אין מדובר אך בתפיסת העבריינים ובהבאתם לדין, אלא בבניית מנגנונים ארוכי טווח לצורך זיהוי דפוסים של סחר בבני אדם, פרישת רשת הגנה על קורבנות העבירה ושיקומם, ופעולות למניעת הישנות התופעה. לאורך השנים מדינת ישראל פעלה נמרצות לצורך התאמת החקיקה, הגברת ההגנה והמניעה של התופעה, וצעדים רבים נערכו לצורך הגברת המאבק בתופעות אלו.

לאחרונה אישרה ממשלת ישראל את תכנית היישום של התכנית הלאומית למאבק בסחר בבני אדם. מדובר בתכנית חומש מפורטת, הכוללת משימות אופרטיביות וקונקרטיות, המקיפה 14 משרדי ממשלה וגופים ממשלתיים רבים נוספים, להנעת מהלכים משולבים בכל מישורי המאבק בסחר בבני אדם, תוך קביעת מדדים ומחקר מלווה. בהחלטת ממשלה זו ניתנים לממשלה כלים מותאמים ויעילים, ומנגנונים חדשים, אשר בעזרתם נוכל להתמודד באופן מיטבי עם תופעות נלוות אלו בכל המישורים, ובתקווה להביא למיגורם המוחלט.

אני גאה להציג בפניכם את הדו"ח הראשון של היחידה לתיאום המאבק בסחר בבני אדם במשרד המשפטים, ומבקש להודות ולהביע הערכתי לצוות היחידה ולעו"ד דינה דומיניץ העומדת בראשה, על הפעולה ללא לאות לתיאום בין הגורמים הממשלתיים השונים, ארגוני החברה האזרחית, ושיתופי פעולה בין-לאומיים למאבק בסחר בבני אדם על כל צורותיו ואופניו, ועל ההישגים המשמעותיים שרשמה יחידת התיאום במאבק חסר הפרשות בתופעות מכוערות אלה, לחיזוק ערכי כבוד האדם וחירותו, הגנה על החלקים הפגיעים יותר בחברה בישראל, ועל החברה כולה.

עו"ד ערן דויד
המנהל הכללי
משרד המשפטים

דבר מנהלת החטיבה החברתית במשרד המשפטים

אני מברכת על היוזמה לפרסם לראשונה, ומעתה – בכל שנה, דוח בדבר פעילות יחידת התיאום למאבק בסחר בבני אדם. דוח זה פותח בפני קוראיו צוהר אל פעילותה הענפה והישגיה של יחידת התיאום, ואל מאמצי הממשלה בנושא, לשם הנגשת המידע לציבור, ולטובת העלאת המודעות הציבורית לחשיבות המאבק בתופעה, מניעתה ומיגורה, תוך הגנה על קרבנותיה.

תופעת הסחר בבני אדם היא תופעה חמורה, מן הבזויות והנתעבות שבעבירות. היא מבטאת פגיעה קשה בכבוד האדם, שלילת חירותו, והשפלה קשה. אין להשלים עימה ויש לעשות כל שביכולתנו על מנת להיאבק בה ולמגררה. אמנם, בזכות מאמצים אדירים של רשויות המדינה, בהובלת יחידת התיאום למאבק בסחר בבני אדם, חלה ירידה בהיקף התופעה בישראל, אך התופעה עודנה קיימת. עלינו להמשיך ולפעול, לא רק למניעתה, אלא גם להגנה על הקרבנות, שיקומן ושילובן בחברה.

בימים אלו אנו פועלים להקמת החטיבה החברתית במשרד המשפטים, שבין היתר מאגדת תחתה את פעילותן של יחידות תיאום במשרד, בין היתר, היחידה לתיאום המאבק בסחר בבני אדם. הקמת החטיבה החברתית היא אחד המהלכים המרכזיים לקידום היעד האסטרטגי שהציב המשרד לשנים הקרובות - הרחבת העשייה החברתית של המשרד, כמשרד מטה שמרכז ומקדם את מדיניות הממשלה. החטיבה נועדה לסייע לממשלה בעיצוב מדיניות בתחומי פעילותה, לזהות את צרכי קהל היעד המחייבים תיאום רוחבי בין היחידות במשרד ובין משרדי הממשלה ומחוצה לה, ולפעול למיקוד מאמצים משולבים ליצירת מענה הוליסטי לאותן אוכלוסיות שנדרש עבורן מענה מיוחד.

אני מבקשת להודות לשר המשפטים ולמנכ"ל המשרד על היוזמה להקים את החטיבה החברתית, על התמיכה הנמשכת ועל הסיוע הרב בקידום המאבק בסחר בבני אדם, ובין היתר קידום החלטת הממשלה מס' 1862 מספטמבר 2022 המאמצת את תכנית היישום הרב-שנתית שגיבשה ועדת המנכ"לים לתכנית הלאומית למאבק בסחר בבני אדם לשנים 2022-2026. תכנית היישום מקיפה מספר רב של יחידות ומשרדי ממשלה, ומביאה לידי ביטוי את מורכבותה של התופעה ואת החשיבות במדיניות ופעילות מתואמת על מנת להיאבק בה, ולהביא למיגורה. תודה שלוחה גם לכל השותפים לעשייה, מיחידות נוספות במשרד המשפטים, משרדי הממשלה, ומארגוני החברה האזרחית, על העשייה הברוכה, על המחויבות לקידום המאבק בתופעה, ועל שיתוף הפעולה המוצלח.

באופן מיוחד, ברצוני להודות למתאמת הממשלתית למאבק בסחר בבני אדם, עו"ד דינה דומיניץ, וליחידת התיאום אשר היא עומדת בראשה. ההישגים המתוארים בדוח זה הם פרי עבודתה המאומצת בקידום המאבק בסחר בבני אדם במישורי האכיפה, הגנה על קרבנות, מניעה ושיתוף פעולה, בפעילותה ליישום החלטות הממשלה בנושא, בפיתוח מענים מתאימים לאוכלוסיות פגיעות, ועל כך שהודות להישגי היחידה ומאמציה, מדינת ישראל לוקחת חלק פעיל וחשוב במאבק הבין-לאומי בתופעה החמורה של סחר בבני אדם.

אני מודה לכן על עבודתכן המקצועית והמסורה, ומאחלת לכולנו להמשיך ולמלא שליחות זו עבור אלה הנזקקים לכך.

עו"ד מורן שניידר (רוזנבלום)

מנהלת החטיבה החברתית

משרד המשפטים

דבר המתאמת הממשלתית למאבק בסחר בבני אדם

*"על מנת להיות חופשי אדם צריך לא רק לנתק את כבליו,
אלא גם לחיות בדרך שמונעת את שעבודם של אחרים"*

(נלסון מנדלה)

תופעות מעולם הסחר בבני אדם הן קשות וחמורות, ולעיתים נדמה כי מדובר בעולם אחר, שאין בו נגיעה לעולמנו אנו, אך למרבה הצער מדובר בתופעות שממשיכות ומתקיימות ממש כאן בקרבנו, ואנו מחויבים לזהותן ולפעול למיגורן. המאבק בסחר בבני אדם אינו רק המאבק של העובד בעבודות הכפייה על חירות רצונו, והמאבק של האישה שנסחרה למטרות מין על חירות גופה.

זהו קודם כל המאבק לעמידה על ערכי היסוד שלנו כמדינה יהודית ודמוקרטית, באמצעות מיגור תופעות העבדות המודרנית מקרבנו, וזהו מאבק שעלינו לנהל כחברה בנסיבות המתקיימות במציאות שסביבנו, שעוללות להפוך כל אחד מאיתנו לקורבן. זהו גם המאבק שעלינו לקיים לשיקומם של האנשים שנפלו קורבן למעשים החותרים תחת עצם קיומם האנושי, ולהחזרת האנושיות והחמלה שנגזלה מהם, על מנת לשלבם חזרה בחברה.

היחידה לתיאום המאבק בסחר בבני אדם, מרכזת ומובילה את מדיניותה של ישראל בתחום המאבק בסחר בבני אדם. היחידה הוקמה בשנת 2006 בהחלטת ממשלה אשר קבעה את מינויו של עובד המשרד לתפקיד מתאם המאבק בסחר בבני אדם. בעת הקמתה עמדה בראש היחידה עו"ד רחל גרשוני, חלוצת המאבק בתחום זה במשרד המשפטים. היחידה פועלת לתיאום בין משרדי הממשלה השונים בנושא המאבק בסחר בבני אדם, במישורים של אכיפה, זיהוי, הגנה על הקרבנות ואיתור דרכים ומנגנונים למניעת התופעה, תוך שימוש בכל הכלים העומדים לרשות הממשלה. היחידה מהווה גורם מגשר בין החברה האזרחית לממשלה לקידום המטרה המשותפת של המאבק בסחר בבני אדם ועבדות, ופועלת בשיתוף פעולה עם ארגונים ומוסדות בין-לאומיים העוסקים בתחום המאבק בסחר בבני אדם, שהיא תופעה גלובלית שקיימת ברוב מדינות העולם, ומתאפיינת על פי רוב, בפשיעה חוצת גבולות המחייבת שיתוף פעולה בין-לאומי.

תופעות הסחר בבני אדם לובשות צורות ופנים שונות ומשתנות באופן דינמי, אך הגרעין המשותף נשאר זהה – התייחסות לאדם כאל חפץ, או סחורה, במטרה להפיק רווח כלכלי או אחר מניצולו, שלילת חירות ושימוש בהם למטרות ניצול ושיעבוד שונות. יחידת התיאום, יחד עם גורמי ממשלה נוספים רבים, פועלים ללא לאות לזיהוי התופעות החדשות ובניית כלים מתאימים, לאיתור הקורבנות, לפרישת רשת הגנה עליהם, לליוויים, לשיקומם, וליצירת מנגנונים אשר יסייעו במניעת הישנות התופעות.

פעילות יחידת התיאום לאורך השנים, הביאה להישגים רבים ומשמעותיים בתחום זה, לצד האתגרים שעודם קיימים, ונזכיר רק את החלטת הממשלה הטריה – מס' 1862 מספטמבר 2022 – המבנה תכנית יישום מפורטת ואופרטיבית לתכנית החומש הלאומית למאבק בסחר בבני אדם, המקיפה 14 משרדי ממשלה וגופים ממשלתיים רבים נוספים ומעמידה את ישראל בחזית הקדמה העולמית בתחום זה.

יחידת התיאום בנתה מודל לתיאום אשר מצליח להניע תהליכים ממשלתיים מרובי שחקנים ושותפים בתוך הממשלה ומחוצה לה, באופן מיטבי, אשר הפך למודל ובסיס לחיקוי גם לתחומים

נוספים שעיקרם תופעות ועוולות חברתיות שיש לבער מקרבנו, ואלה הובילו עם הזמן להקמת החטיבה החברתית החדשה במשרד המשפטים.

אבקש להודות לשר המשפטים, ח"כ עו"ד גדעון סער, ולמנכ"ל המשרד, עו"ד ערן דויד, על תמיכתם הרבה ותרומתם לקידום המטרות והמשימות החשובות המוטלות על יחידת התיאום. כן אבקש להודות לכל חבריי ושותפיי בתוך משרד המשפטים ובמשרדי הממשלה השונים, על שיתוף הפעולה הטוב ועל עשייתכם הרבה, לילות כימים, לקידום המטרות, כל אחד בתחומו וסמכויותיו, ועל הסכמתכם לשתף את המידע והעשייה עם הציבור הישראלי הרחב בדו"ח זה.

אחרונים חביבים, אבקש להודות מאד לכל צוות היחידה המסור והמקצועי על סיועם בהכנת דיווח זה, ועל עבודתם והשקעתם הרבה כל העת, בלעדיכם לא היה דבר – יישר כוח ותודה!

אני נרגשת להציג בפניכם את הדו"ח הראשון של היחידה לתיאום המאבק בסחר בבני אדם, שבשל ראשוניותו ועל מנת לתת הקשר ויכולת השוואה, החלטנו לכלול בו את הנתונים שנאספו ביחידה בחמש השנים האחרונות – השנים 2017-2021, אשר משקף את המאמצים שננקטו על ידי מדינת ישראל, בשיתוף גורמים רבים בתוך הממשלה ומחוצה לה, בתחום המאבק בסחר בבני אדם, ואת האתגרים אשר עדיין ניצבים בפנינו.

עו"ד דינה דומיניץ

מתאמת המאבק בסחר בבני אדם

משרד המשפטים

הקדמה

דו"ח זה מפרט את המאמצים של ממשלת ישראל במאבק בסחר בבני אדם, ובתופעות של עבדות מודרנית בחמש השנים האחרונות – 2017-2021. הדו"ח מפרט את העשייה של יחידת התיאום הממשלתית למאבק בסחר בבני אדם, תוך עמידה על תחומי אחריותה השונים, יישום והטמעת המחויבות הבין-לאומית של ישראל בתחום המאבק בסחר בבני אדם ומעקב אחר דפוסי הסחר בבני אדם, אשר זוהו בשנים האחרונות בישראל. כמו כן מפורטים מאמצי וצעדי משרדי הממשלה השונים כפי שנאספו לאורך השנים ביחידה, למניעת, אכיפת ולמיגור התופעות, ולמתן הגנה מרבית ושיקום לקורבנות.

תופעת הסחר בבני אדם, עיקרה ביטול הגרעין הקשה של האנושיות, תוך הפיכת בני אדם לאובייקטים למילוי צרכיהם של אחרים, בדרך כלל להפקת רווח כלכלי מהם או ניצול מיני. המונח סחר מתייחס לעשיית עסקה באדם לעומת עשיית עסקה עם אדם, כך שהאדם הנסחר הוא מושא העסקה ולא צד לעסקה. קשה לאפיין את תופעת הסחר בבני אדם בישראל באופן ממצה, בעיקר משום שמדובר בתופעה המשנה את פניה תדיר. לאור זאת, היחידה מקיימת תהליכי למידה תמידיים ומתמשכים לזיהוי דפוסי הסחר המתפתחים, לאפיון האתגרים שהם יוצרים ולגיבוש דרכי התמודדות עמם.

המאבק בסחר בבני אדם, על פי התפיסה הרווחת בישראל ובעולם, מתמקד בשלושה מישורים – אכיפה, הגנה, ומניעה. כך, בדו"ח זה יפורטו הנתונים על פי המאמצים הננקטים על ידי הממשלה בשלושת המישורים הללו.

במישור האכיפה יפורטו עיקרי הנתונים מאת משטרת ישראל, פרקליטות המדינה וגופי האכיפה ברשות האוכלוסין וההגירה וזרוע העבודה במשרד הכלכלה, בדבר חקירות משטרתיות, כתבי אישום, אכיפה בתחום האזרחי ובתחום המנהלי, לרבות בעבירות ובהפרות שאינן עולות כדי סחר בבני אדם, אבל יכולות לסייע במניעתו. במישור ההגנה יפורטו המנגנונים הקיימים לזיהוי והגנה על קורבנות, נתונים מספריים באשר לזיהוי וכן המידע מאת משרד הרווחה והביטחון החברתי ומשרד הבריאות, וכן הסיוע המשפטי במשרד המשפטים, בדבר הסיוע והשיקום לקורבנות, והאמצעים הננקטים לצורך כך. במישור המניעה יפורטו נתונים בדבר פעילות מנגנונים בין-משרדיים שונים, שיש בהם כדי לסייע בזיהוי קורבנות, אפיון התופעות, ומניעת התפתחות תופעות ניצול שונות לכדי תופעות מעולם הסחר בבני אדם, וכן בדבר ההכשרות שמעבירה היחידה לגורמים מקצועיים שונים לצורך זיהוי התופעות וסיוע במניעתן. כדי להמחיש את ביטוייה של התופעה וההתמודדות עמה בפועל, שולבו בדו"ח גם תיאורי מקרים מהשנים האחרונות וציטוטים ממכתביהם של קורבנות העבירה, המספרים על הניצול במילותיהם.

זהו הדו"ח הראשון שמפרסמת היחידה לתיאום המאבק בסחר בבני אדם לציבור הישראלי, והנתונים המובאים בו נאספו לאורך השנים ביחידה במסגרת עבודתה השוטפת ובפרט לצורך הדיווח השנתי עליו מופקדת היחידה, למחלקת המדינה האמריקאית, ובסיוע משרדי הממשלה השונים, אשר נתנו הסכמתם לפרסום נתונים אלה בדוח זה וסייעו רבות לגיבושו. נתונים אלו מפורסמים כעת לציבור, לטובת העמקת הידע והמחקר על התופעה ועל עבודת היחידה והממשלה

בתחום המאבק בסחר בבני אדם, ומתוך תקווה שיהיה בו כדי לסייע בהעלאת המודעות הציבורית לחשיבות המאבק בתופעות האלה, במניעתן ומיגורן, תוך הגנה על זכויות וטובת קרבנותיהן.

בשל היותו של הדו"ח הנוכחי הדו"ח הראשון שמפרסמת היחידה מאז הקמתה, נכללו נתונים המתייחסים לחמש השנים האחרונות, על מנת לתת מבט רחב שמאפשר התרשמות משינויים ותהליכים לאורך השנים.

יחידת תיאום המאבק בסחר בבני אדם תפעל מעתה לפרסום דו"ח שנתי בנושא המאבק הממשלתי בסחר בבני אדם, לשם הנגשת הנתונים לציבור באופן שוטף.

היחידה לתיאום המאבק בסחר בבני אדם

היחידה לתיאום המאבק בסחר בבני אדם במשרד המשפטים פועלת לתיאום המערכת הממשלתית ולתיאום בינה לבין גורמים לא ממשלתיים ובין-לאומיים לקידום המאבק בסחר בבני אדם על כל צורותיו. בנוסף, היחידה אמונה על פיתוח ערוצי תקשורת מובנים בין גורמים ממשלתיים לארגונים לא ממשלתיים וקיום קשר עם גורמים בין-לאומיים, והכל תוך הטמעה ויישום העקרונות הבין-לאומיים שלהם ישראל מחויבת.

עבודת היחידה כוללת עבודת עיצוב מדיניות בכל הנוגע למאבק בסחר בבני אדם והגנה על קורבנות, קידום חקיקה, תקנות ונהלים, זיהוי מוקדי סחר חדשים ופעולה אקטיבית למיגורם, טיפול בבעיות פרטניות המתעוררות בשטח, ייזום ועידוד מבצעי חינוך, הכשרות מקצועיות, מחקרים ופרויקטים שיש בהם חשיבות למאבק בסחר בבני אדם.

היחידה הוקמה בשנת 2006 מכוח החלטת ממשלה,¹ אשר קבעה את הקמתה של ועדת מנכ"לים קבועה בראשות מנכ"ל משרד המשפטים לתיאום המאבק בסחר בבני אדם, ומינוי עובד משרד המשפטים **כמתאם בין-משרדי** אשר יופקד בין היתר על תיאום המערכת הממשלתית ותיאום בין הממשלה לגורמים שמחוצה לה בנושא זה.

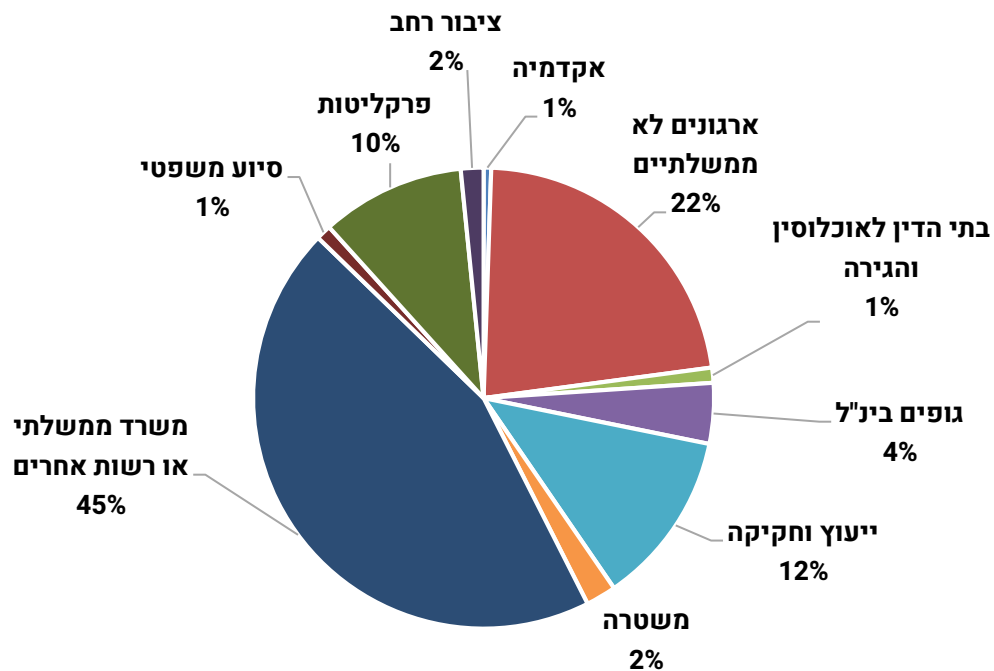
הצורך בגוף מתאם נובע מכך שתופעת הסחר בבני אדם היא תופעה מורכבת, והמאבק בה דורש שילוב של אמצעים וכלים רבים, ושיתוף פעולה בתוך הממשלה ומחוצה לה. כך, בתיק סחר אחד נדרשת מעורבותם של גופים שונים כגון: המשטרה, הפרקליטות, משרד הרווחה והביטחון החברתי, משרד הבריאות, רשות האוכלוסין וההגירה, משרד החוץ, וכן ארגונים לא-ממשלתיים. יחידת התיאום מהווה גורם המגשר בין כלל הגורמים הללו ומסייעת בקידום שיתוף הפעולה, תוך מתן המשקל הראוי לשיקולים מתחום המאבק בסחר בבני אדם, כמו גם לסטנדרטים הבין-לאומיים בתחום זה. הקמת היחידה הייתה צעד מתבקש גם מבחינת מקומה של ישראל במאבק הגלובלי בתופעת הסחר בבני אדם. אמנות בין-לאומיות שונות מדגישות את חשיבות התיאום בתחום זה בתוך הממשלה, ובינה לבין גופים חיצוניים, ובמדינות רבות קיים גוף מתאם.

המתאמת הבין-משרדית הראשונה למאבק בסחר בבני אדם במשרד המשפטים היתה עו"ד רחל גרשוני, אשר ממשיכה לפעול ולייעץ בתחום עד היום. בראש היחידה עומדת כיום עו"ד דינה דומיניץ, המכהנת בתפקיד המתאמת משנת 2016.

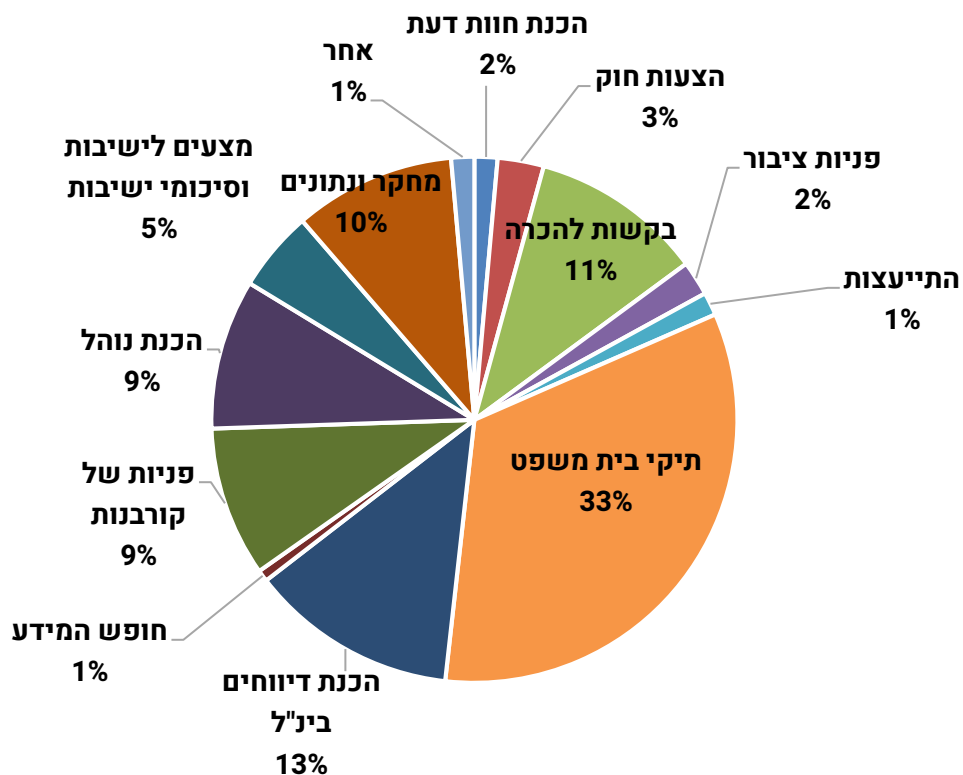
¹ החלטת ממשלה מס' 63 מיום 21 במאי 2006 בדבר "הקמת ועדת מנכ"לים קבועה ומינוי מתאם בתחום המאבק בסחר בבני אדם".

החלטות ממשלה נוספות שהתקבלו בתחום המאבק בסחר בבני אדם :
החלטת ממשלה מס' 2806 מיום 1.12.2002 בדבר "הקמת מקלט לקורבנות סחר בבני אדם לעיסוק בזנות";
החלטת ממשלה מס' 2670 מיום 02.12.2007 בדבר "א. תכנית לאומית למאבק בסחר בבני אדם. ב. קביעת פתרונות שיכון לקורבנות עבדות, סחר לעבדות וסחר לעבדות כפייה";
החלטת ממשלה מס' 4463 מיום 13 בינואר 2019 בדבר "תכנית לאומית למאבק בסחר בבני אדם 2019 – 2024 ותיקון להחלטת ממשלה";
החלטת ממשלה מס' 1862 מיום 18 בספטמבר 2022 בדבר "תוכנית יישום רב שנתית של התוכנית הלאומית למאבק בסחר בבני אדם לשנים 2022-2026 ותיקון החלטת ממשלה".

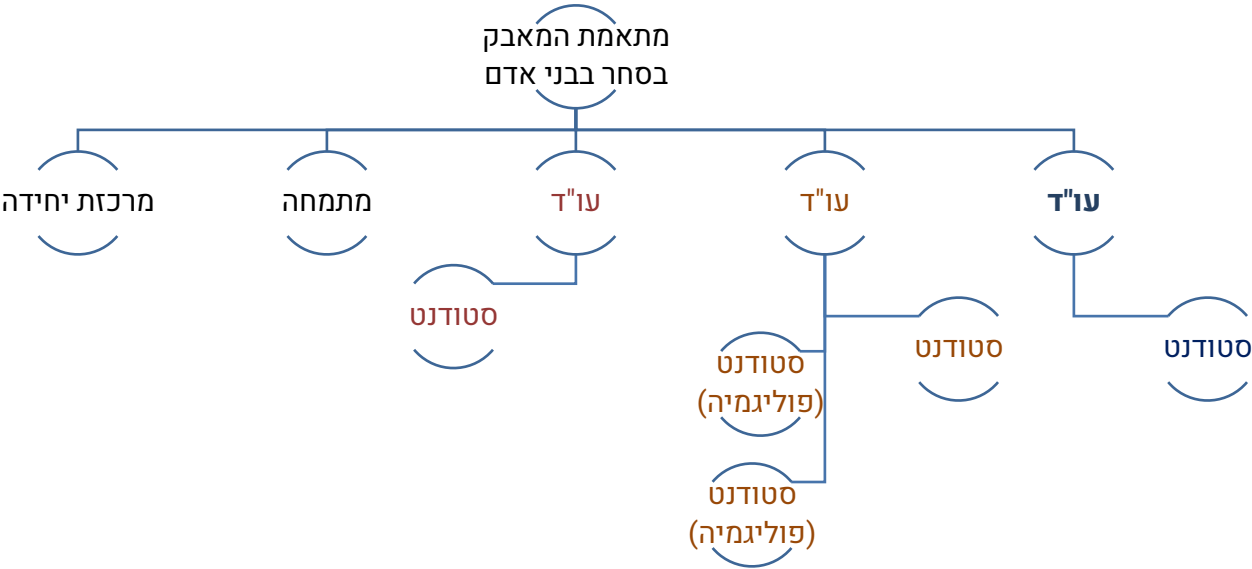
הפונים ליחידה בשנת 2021

סוגי התיקים שהיחידה טיפלה בהם בשנת 2021

מבנה היחידה

עבדתי שבוע, ואז הוא הגיע, והבנתי שהסיפור פה הוא לא כל כך נפלא כמו שחשבתי בהתחלה. הגעתי לפה כדי להרוויח כסף, אבל בסוף פשוט השתמשו בי. הוא הגיע כדי לקבל את הכסף, והראה לי חשבונות שלפיהם נשארתי עם שקלים בודדים בידיים, אבל כבר לא היתה לי ברירה.

מתוך מכתבה האישי של מ', קרבן סחר למטרות זנות, במסגרת בקשה לשנת שיקום

כפי שנאמר, תופעת הסחר בבני אדם היא תופעה החולשת על תחומים רבים. מכאן שנדרשים תחומי מומחיות מגוונים וסמכויות שונות כדי להעניק מענה אפקטיבי לתופעה. במאבק בסחר בבני אדם מתקיימת פעילות משולבת של משרדי ממשלה רבים, הפועלים כל אחד במסגרת סמכויותיו, ותוך יישום הידע המקצועי הייחודי לו. בנוסף, מתקיימת פעילות ענפה של ארגוני החברה האזרחית, אשר להם תפקיד חשוב בזיהוי קורבנות ובזיהוי מגמות מדאיגות ודפוסי סחר מתפתחים. כמו כן, גופים אקדמיים לוקחים חלק בחקר התופעה, ובכך מסייעים בהרחבת התשתית התאורטית בתחום הסחר בבני אדם. היחידה לתיאום המאבק בסחר בבני אדם עובדת בשיתוף פעולה עם הגופים השונים ליישום מדיניותה של ישראל בתחום הסחר בבני אדם, וכן להנחלת הידע בתחום ולקידום יוזמות משותפות.

מחויבויותיה של ישראל בזירה הבין-לאומית

סחר בבני אדם כולל לעיתים רבות מעבר בין מדינות, ושלבים שונים בתיקי סחר מתרחשים במדינות שונות, למשל גיוס אנשים במדינה אחת והעברתם למדינה אחרת למטרת ניצול. מכאן החשיבות הרבה לשיתוף הפעולה בין מדינות לצורך מאבק אפקטיבי בתופעה. אף שהמדינות שונות זו מזו, דפוסי הניצול, התנהגות הקורבנות והאתגרים השונים שעולים הם פעמים רבות דומים, לכן בתחום זה, יש חשיבות יתרה ללימוד הדדי בין המדינות לעניין התמודדות עם התופעה.

אף שהגדרת עבירת הסחר בבני אדם משתנה ממדינה למדינה, קיים איסור בין-לאומי חוצה גבולות על סחר בבני אדם, המעוגן גם במסמכי חקיקה בין-לאומיים שונים.

הפרוטוקול למניעה, לדיכוי ולהענשת על סחר בבני אדם, בעיקר נשים וילדים, המשלים את אמנת האומות המאוחדות נגד פשע מאורגן חוצה גבולות (להלן: פרוטוקול פלרמו) משנת 2000

הפרוטוקול הוא המסמך הבין-לאומי המרכזי בתחום המאבק בסחר בבני אדם, ו-190 מדינות הן צד לו. מדינת ישראל הצטרפה לפרוטוקול בשנת 2001 ואשררה אותו בשנת 2008.

בסעיף 3(א) לפרוטוקול, מוגדר סחר בבני אדם באופן הבא: "סחר בבני אדם פירושו הגיוס, ההובלה, ההעברה, מתן המחסה או הקבלה של בני אדם, באמצעות איום או שימוש בכוח או צורות אחרות של כפייה, של חטיפה, של הונאה, של תרמית, של ניצול לרעה של סמכות או של מצב של פגיעות, או מתן או קבלה של תשלומים או הטבות להשגת הסכמתו של אדם שיש לו שליטה על אדם אחר, למטרות ניצול. ניצול יכול, לכל הפחות, ניצול זנות של אחרים או צורות אחרות של ניצול מיני, עבודה או שירותים בכפייה, עבדות או נהגים הדומים לעבדות, שעבוד או הוצאת אברים".

כמו כן, נקבע בסעיף 3(ב), כי הסכמת הקורבן לניצול המתואר אינה רלוונטית מקום שנעשה שימוש באחד האמצעים המפורטים בהגדרה. סעיף 3(ג) קובע כי כאשר מדובר בקטין, ניצולו באופן המתואר בסעיף, יהיה סחר בבני אדם, אף אם לא נעשה שימוש באמצעים המפורטים לעיל.

ההגדרה בדין הישראלי שונה מעט מהגדרתה בדין הבין-לאומי, אך ישראל מחויבת גם להגדרה זו מתוקף הצטרפותה לפרוטוקול פלרמו.

אמנת מועצת אירופה בדבר פעולה נגד סחר בבני אדם

באפריל 2021 הצטרפה ישראל לאמנת מועצת אירופה (מס' 197) משנת 2005 בדבר פעולה נגד סחר בבני אדם, המכונה גם אמנת ורשה. האמנה נכנסה לתוקפה בישראל בספטמבר 2021. ישראל היא המדינה השנייה מחוץ למועצת אירופה והמדינה הראשונה מחוץ ליבשת אירופה שהצטרפה לאמנה. אמנת מועצת אירופה נחשבת למסמך הבין-לאומי המתקדם ביותר כיום בתחום המאבק בסחר בבני אדם. האמנה מרחיבה ומעדכנת את העקרונות הבין-לאומיים שנקבעו בפרוטוקול פלרמו, ומקימה מנגנונים חדשים לשיתופי פעולה בין-לאומיים, כמו גם פעולות תיאום והגנה פנים מדיניות. הצטרפותה של ישראל לאמנה מבטאת את המחויבות העמוקה של המדינה למאבק בתופעה, ופותחת בפניה צוהר לשיתופי פעולה מגוונים בתחום.

דו"ח מחלקת המדינה האמריקאית על סחר בבני אדם

על פי חקיקה משנת 2000, מחלקת המדינה האמריקאית מגישה מדי שנה לקונגרס דו"ח העוסק במאבק בסחר בבני אדם. במסגרת זו, בוחנת ארה"ב אם מדינות העולם מקיימות את הסטנדרטים המינימליים, כפי שהם מוגדרים בחוק האמריקאי, כדי להיאבק בצורות חמורות של סחר בבני אדם. הסחר בבני אדם, כהגדרתו בדו"ח, כולל סחר למטרות ניצול מיני מסחרי וסחר למטרות עבודה. כחלק ממחויבויותיה הבין-לאומיות, מאז שנת 2001 מגישה מדינת ישראל התייחסות לדו"ח מחלקת המדינה הכוללת דיווח מקיף בנושא המאבק בישראל כנגד סחר בבני אדם, בהיבטים של הגנה, אכיפה ומניעה.

מחלקת המדינה מדרגת את המדינות בארבעה דירוגים, בהתאם למאמצים שהן נוקטות כדי להיאבק בתופעת הסחר בבני-אדם:

- **בדירוג הראשון (Tier 1)** מופיעות מדינות אשר עומדות בסטנדרטים המינימליים למאבק בתופעה.
- **בדירוג השני (Tier 2)** מופיעות מדינות שאינן עומדות בסטנדרטים המינימליים, אך עושות מאמצים משמעותיים לעמוד בהם.
- **בדירוג השני עם הערה (Special Watch List)** מופיעות מדינות אשר מופיעות ברשימת מעקב בשל עלייה בשיעור הקורבנות בלי פעולות קונקרטיות תואמות של המדינה, או שהמדינה לא דיווחה על עלייה במאמצים לעומת השנה הקודמת.
- **בדירוג השלישי (Tier 3)** מופיעות מדינות שאינן עומדות בסטנדרטים המינימליים ואינן עושות מאמצים משמעותיים לעמוד בהם.

הדירוג של מדינה בדו"ח הוא בעל חשיבות כלכלית ופוליטית, שכן מדינה המופיעה בדירוג השלישי חשופה לסנקציות כלכליות מצד ארה"ב. כמו כן, הדו"ח מתפרסם באינטרנט ובתקשורת, וזוכה לתהודה רבה בעולם.

כאשר ישראל החלה להגיש את התייחסותה השנתית לדו"ח, הייתה ישראל מדורגת בדירוג השלישי (Tier 3). בעקבות מאמצים רבים שהשקיעו גורמים רבים מקרב הממשלה וארגוני החברה האזרחית, הצליחה ישראל להתקדם בשנת 2012 לדירוג הראשון והיוקרתי (Tier 1), ודורגה בו ברציפות מדי שנה עד לשנת 2020. בשנת 2020, הורדה ישראל לדירוג השני (Tier 2) לפיו, המדינה אינה עומדת בסטנדרטים המינימליים במאבק בתופעת הסחר בבני אדם. ישראל נשארה בדירוג השני גם בשנת 2021.

ציוני דרך במאבק בסחר בבני אדם

עבירות הסחר בבני אדם בדין הישראלי

עבירות הליבה של סחר בבני אדם

להלן פירוט העבירות הנוגעות לסחר בבני אדם, כפי שהן מופיעות בפרק י' סימן ז' לחוק העונשין, תשל"ז – 1977, שכותרתו: פגיעה בחירות.

שם העבירה	סעיף העבירה בחוק העונשין	פירוט העבירה	עונש מקסימום
סחר בבני אדם	ס'377א(א)	הסוחר באדם לשם אחד מאלה או הסוחר באדם ומעמידו בכך בסכנה לאחד מאלה: (1) נטילת איבר מאיברי גופו; (2) הולדת ילד ונטילתו; (3) הבאתו לידי עבדות; (4) הבאתו לידי עבודת כפיה; (5) הבאתו לידי מעשה זנות; (6) הבאתו לידי השתתפות בפרסום תועבה או בהצגת תועבה; (7) ביצוע עבירת מין בו.	16 שנות מאסר; 20 שנות מאסר אם העבירה נעברה בקטין
חטיפה לשם מטרת סחר בבני אדם	ס'374א	החוטף אדם לשם מטרה מהמטרות המנויות בסעיף 377א(א) או כדי להעמידו בכך באחת מהסכנות המנויות באותו סעיף.	20 שנות מאסר
החזקה בתנאי עבדות	ס'375א	המחזיק אדם בתנאי עבדות לצורכי עבודה או שירותים לרבות שירותי מין, דינו – מאסר שש עשרה שנים. בסימן זה, "עבדות" – מצב שבו מופעלות כלפי אדם סמכויות המופעלות ככלל כלפי קניינו של אדם; לעניין זה, יראו שליטה ממשית בחייו של אדם או שלילת חירותו כהפעלת סמכויות כאמור.	16 שנות מאסר; 20 שנות מאסר אם העבירה נעברה בקטין
עבודות כפייה	ס'376	הכופה שלא כדין אדם לעבוד, תוך שימוש בכוח או באמצעי לחץ אחר או תוך איום באחד מאלה, או בהסכמה שהושגה בתרמית, והכל בין בתמורה ובין שלא בתמורה.	שבע שנות מאסר
גרימה לעזיבת המדינה לשם זנות או עבדות	ס'376ב	הגורם לאדם לעזוב את המדינה שבה הוא מתגורר לשם העסקתו בזנות או החזקתו בתנאי עבדות.	עשר שנות מאסר; 15 שנות מאסר אם העבירה נעברה בקטין

עבירות נלוות לעבירות הסחר בבני אדם

עבירות אלו אינן "ליבת" הסחר בבני אדם, אך יש בהן ביטוי לתופעות והתנהגויות אסורות סביב סחר בבני אדם. עבירות אלו מתייחסות לדפוסי התנהגות, שאף שהם כשלעצמם אינם סחר בבני אדם, הם כוללים היבטים של ניצול, או שעשויים להתלוות לסחר, או מייצרים תשתית להתפתחותו.

שם העבירה	חיקוק	פירוט העבירה	עונש מקסימום
סרסרות למעשי זנות	סי' 199 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977	(1) מי שמחיתו, כולה או מקצתה, דרך קבע או בתקופה כלשהי, על רווחי אדם העוסק בזנות; (2) מי שמקבל בידועין מה שניתן בעד מעשה זנות של אדם או חלק ממה שניתן כאמור. לענין סעיף זה אין נפקא מינה – (1) אם הדבר שקיבל העבריין היה כסף, שווה כסף, שירות או טובת הנאה אחרת; (2) אם קיבל את הדבר מאדם העוסק בזנות או מאדם אחר; (3) אם קיבל אתנן בעד מעשה זנות או חליפין של אתנן.	חמש שנות מאסר; שבע שנות מאסר אם העבירה נעברה בבן זוגו או בילדו של עובר העבירה או תוך ניצול יחסי מרות, תלות חינוך או השגחה
הבאת אדם לידי מעשה זנות	סי' 201 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977	המביא אדם לידי מעשה זנות עם אדם אחר	חמש שנות מאסר
הבאת אדם לידי עיסוק בזנות	סי' 202 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977	המביא אדם לידי עיסוק בזנות	שבע שנות מאסר
החזקת מקום לשם זנות	סי' 204 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977	מי שמחזיק או מנהל מקום, לרבות כלי רכב וכלי שיט, לשם עיסוק בזנות	חמש שנות מאסר
השכרת מקום לשם זנות	סי' 205 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977	מי שמשכיר או מחדש שכירות של מקום, לרבות כלי רכב וכלי שיט, בידעו שהוא משמש או ישמש לאדם מקום למעשי זנות, והוא הדין אם לא הפסיק השכרתו של מקום לאחר שנודע לו שהוא משמש כאמור, על אף שיש בידו זכות להפסיקה ולתבוע פינוי בשל כך.	שישה חודשי מאסר
איסור צריכת זנות	חוק איסור צריכת זנות (הוראת שעה ותיקון, חקיקה),	עבירה מינהלית בגין צריכת זנות או הימצאות במקום המשמש למעשה זנות במטרה לצרוך זנות	קנס מינהלי; כפל קנס בעבירה חוזרת; אפשרות להגשת כתב אישום בנסיבות המפורטות בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה

שם העבירה	חיקוק	פירוט העבירה	עונש מקסימום
	תשע"ט - 2019		
איסור צריכת מעשה זנות מקטין	ס'203ג לחוק העונשין, תשל"ז - 1977	הצורך מעשה זנות מקטין	חמש שנות מאסר
עיכוב דרכון	ס'376א לחוק העונשין, תשל"ז - 1977	המעכב תחת ידו, שלא כדין, דרכון, תעודת מסע, או תעודת זהות של אדם אחר; העושה כן לשם מטרה מהמטרות המנויות בסעיף 377א(א) או המעמידו בכך באחת מהסכנות המנויות באותו סעיף	שלוש שנות מאסר; חמש שנות מאסר אם העיכוב נעשה לאחת המטרות המנויות בס'377א(א) (סחר בבני אדם) או אם העיכוב מעמיד את הקורבן באחת מהסכנות המנויות בסעיף
עושק	ס'431 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977	המנצל את המצוקה, החולשה הגופנית או השכלית, חוסר הנסיון או קלות הדעת של הזולת לאחת מאלה: דורש או מקבל דבר שאינו מגיע לו כדין; דורש או מקבל בעד מצרך או בעד שירות תמורה העולה במידה בלתי סבירה על התמורה המקובלת; נותן בעד מצרך או בעד שירות תמורה הנופלת במידה בלתי סבירה מן התמורה המקובלת.	שלוש שנות מאסר
גביית דמי תיווך בניגוד לחוק שירות התעסוקה, תשי"ט-1959	חוק איסור הלבנת הון, תשי"ס- 2000	מגבלות על סכום דמי התיווך שניתן לגבות, הבחנה בין מעסיק שהוא אדם פרטי ללשכה פרטית, נסיבות בהן יוחזרו לעובד הזר התשלומים ששילם	
העסקת בני נוער בניגוד לדין	חוק עבודת נוער, תשי"ג - 1953	מגבלות על גיל ההעסקה, סוגי העבודות ושעות ההעסקה של בני נוער	מאסר או קנס בהתאם להוראות החוק

אכיפה

דפוסי הסחר שהתפתחו לאורך השנים, שונים במאפייניהם ובמאפייני העבריינים המעורבים בהם. הדפוסים השונים מקפלים בתוכם תופעות פליליות שונות, לרבות הלבנת הון, ניצול ועושק והפרות של דיני ההגירה והעבודה. היבטים אלו, לצד הבנות שהושגו לאורך השנים בנוגע למאבק בסחר בבני אדם ברחבי העולם, גיבשו את ההבנה שנדרשת אכיפה משולבת בתחום. בפעילות האכיפה כיום בתחום הסחר בבני אדם בישראל, מתקיים שיתוף פעולה בין המשטרה, פרקליטות המדינה, פרקליטות המחוז, רשות האוכלוסין וההגירה וגורמי האכיפה במשרד הכלכלה והתעשייה.

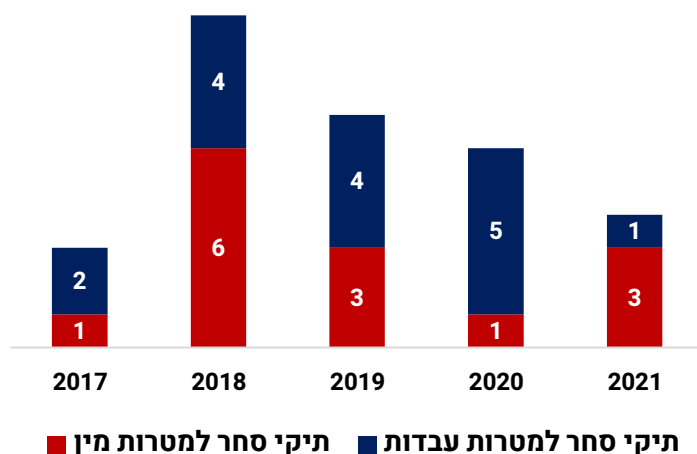
המשרד לביטחון הפנים ומשטרת ישראל

המשרד לביטחון הפנים וזרועותיו הביצועיות ממלאים תפקיד משמעותי במענה הלאומי למאבק בסחר בבני אדם, כגורם מוביל ומתכלל בתחום. כך למשל, המשנה למנכ"ל המשרד לביטחון הפנים עומד בראש צוות האכיפה והזיהוי, שמבנה תכניות עבודה בהתאם להחלטת הממשלה בתחום, מוביל שולחנות עגולים בנושא זנות קטינים, ומקדם מתווה למאבק בתופעת הילדים הקבצנים.

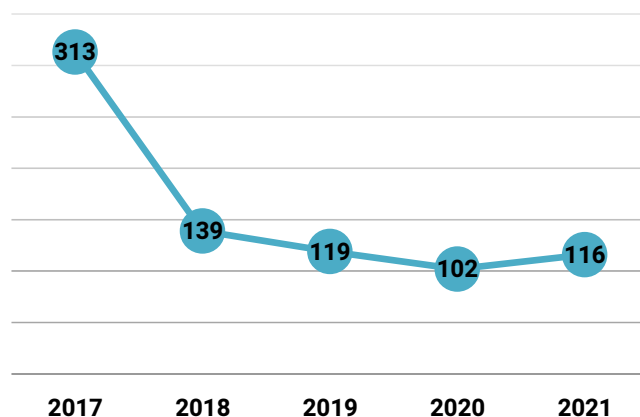
במשטרת ישראל, חקירת תיקי סחר בבני אדם מתבצעת ככלל על ידי היחידות המרחביות (ימ"רים), כאשר בכל מחוז מונה מתאם לנושא הסחר, שהוא ראש ענף חקירות במרחב.

במטה המשטרה, חוליית הסחר בבני אדם אחראית על תחום האכיפה של עבירות הסחר בבני אדם, מלווה תיקים פליליים, כותבת נהלים בתחום, יוצרת שיתופי פעולה עם המשרדים והארגונים השונים (ממשלתיים ולא-ממשלתיים), ומפתחת ומבצעת הכשרות לשוטרים ולגורמי חוץ. כמו כן, החוליה פועלת לזיהוי תופעות וקורבנות סחר, ועד לאחרונה החזיקה בסמכות הבלעדית לקבוע אם מתקיימת ראשית ראיה שנעברה כנגד אדם אחת מעבירות הסחר.

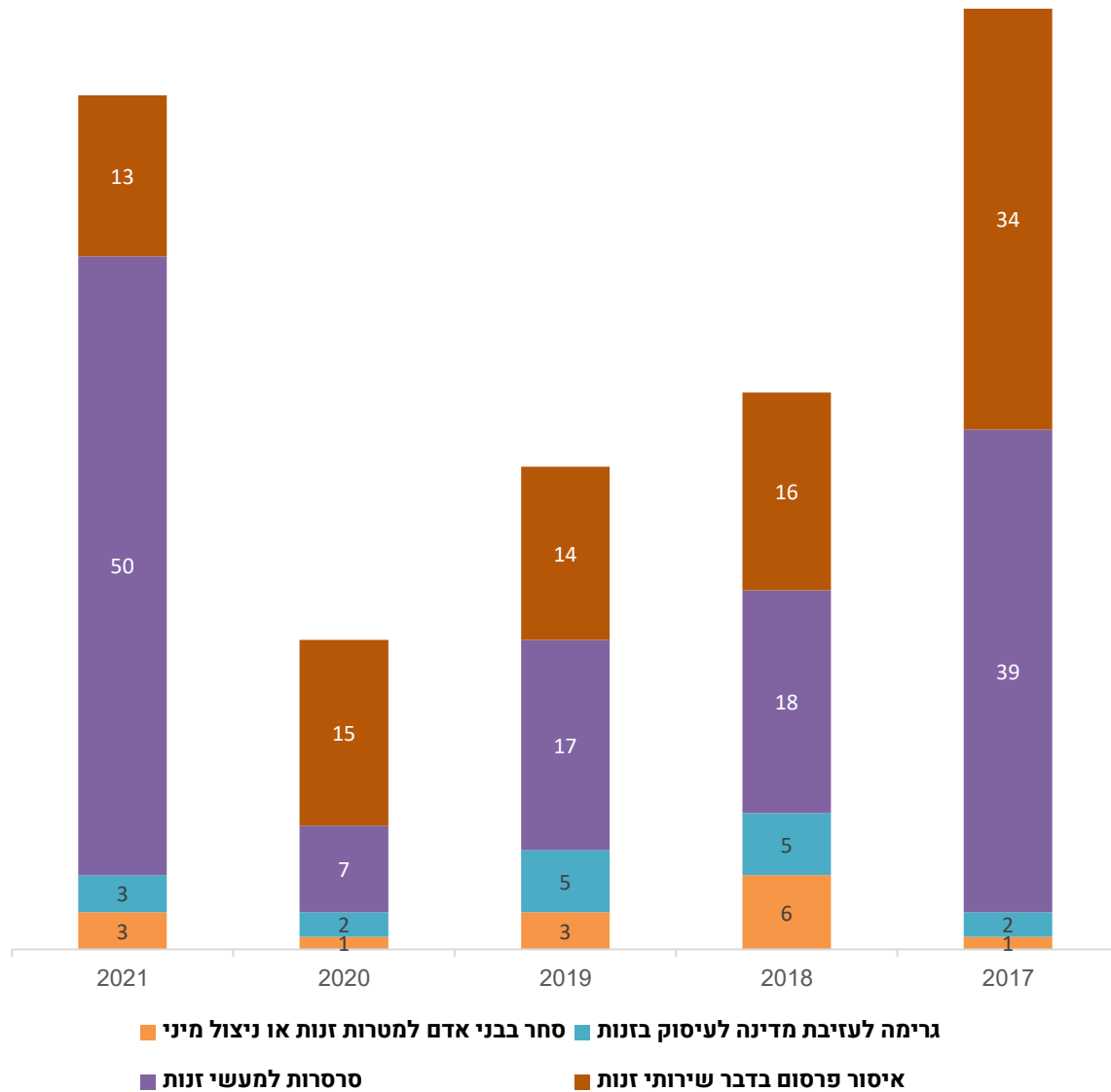
תיקי חקירה חדשים לפי סוג הסחר

חקירות בתיקי סחר ובעבירות נלוות 2017-2021

תיקי חקירה בעבירות סחר למטרות זנות ובעבירות בתחום הזנות

"הייתי מנקה להם את הבית כל יום, את הסירים של האוכל שלהם. הרצפה הייתה מלוכלכת. נתנו לי שאריות של אוכל. לא הבנתי את השפה שלהם. לקחו אותי באוטו לבית של בדואים בסיני. היו אונסים אותי באוטו או בסככה, הייתי חוזרת בוכה. לא קיבלתי מחזור 8 חודשים"

ד', קורבן עבדות למטרת שירותי מיין בסיני

המחלקות הפליליות בפרקליטות המדינה ובמחוזות

בכל מחוז ממחוזות הפרקליטות ממונה רפרנט שתפקידו להנחות את הפרקליטים המטפלים בתיקי הסחר וכן לספק ליווי מקצועי בתיקי הסחר, ופרקליטות המדינה מרכזת את הטיפול בנושא במישורי המדיניות. תפקיד הפרקליטות הוא לנהל את התיקים הפליליים בעבירות הסחר ובעבירות הנלוות. הפרקליטות מרכזת, יחד עם המשטרה, פורום משותף המורכב מהרפרנטים של המשטרה ושל הפרקליטות, אשר נועד להגביר את ההתמקצעות בתחום.

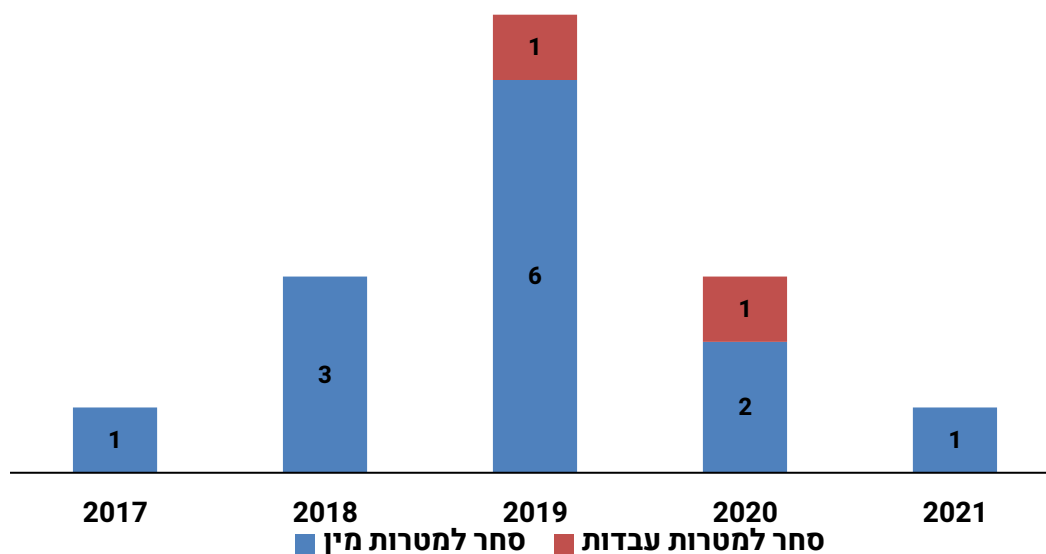
רשת סחר בנשים למטרות זנות כארגון פשיעה

תפ"ח (מחוזי חיפה) 36814-12-18 מדינת ישראל נ' נודרי וסמיונוב

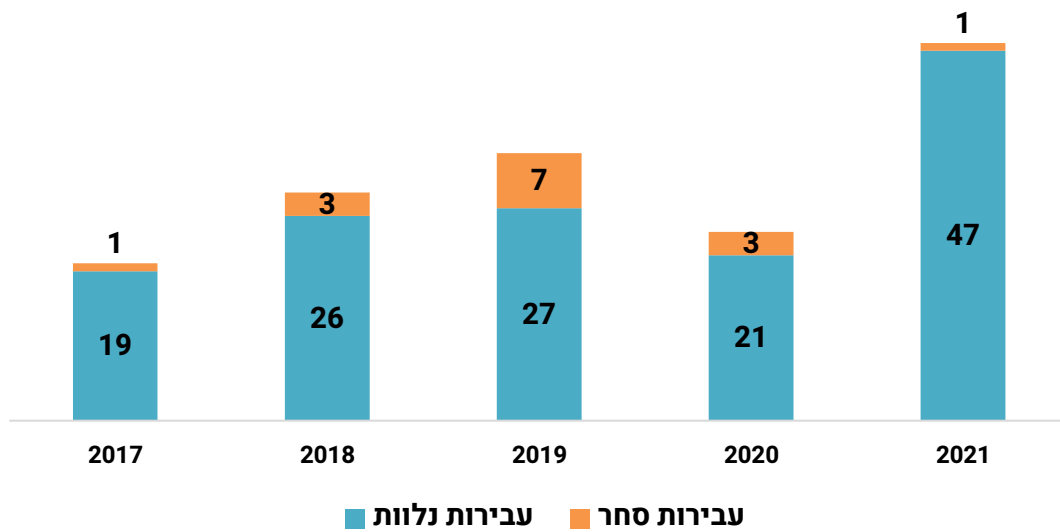
הפרשה עסקה ברשת שפעלה להבאת נשים למטרות זנות ממדינות שונות – הנשים תודרכו כיצד לעבור את ביקורת הגבולות, והולנו בדירות שהפעילה הרשת. הפנייה והתיאום מול הלקוחות נעשו גם הם על ידי הרשת, בין היתר באתרי אינטרנט, והרשת הפעילה נהגים שהסיעו את הנשים אל הלקוחות וקיבלו בתמורה חלק מהאתנן. כאשר אחת הנשים שגויסה על ידי אחד מחברי הרשת נתנה שירותי זנות ללקוחות של האחר, סוכם שישולמו "דמי שימוש" למי שהביא אותה ארצה.

כתב האישום האשים את הנאשמים בעבירות של סחר בנשים למטרות זנות, גרימה לעזיבת המדינה לשם זנות, וקבע כי העבירות נעשו במסגרת ארגון פשיעה. בית המשפט המחוזי בחיפה הרשיע את הנאשמים בעבירות אלה במסגרת הסדר טיעון.

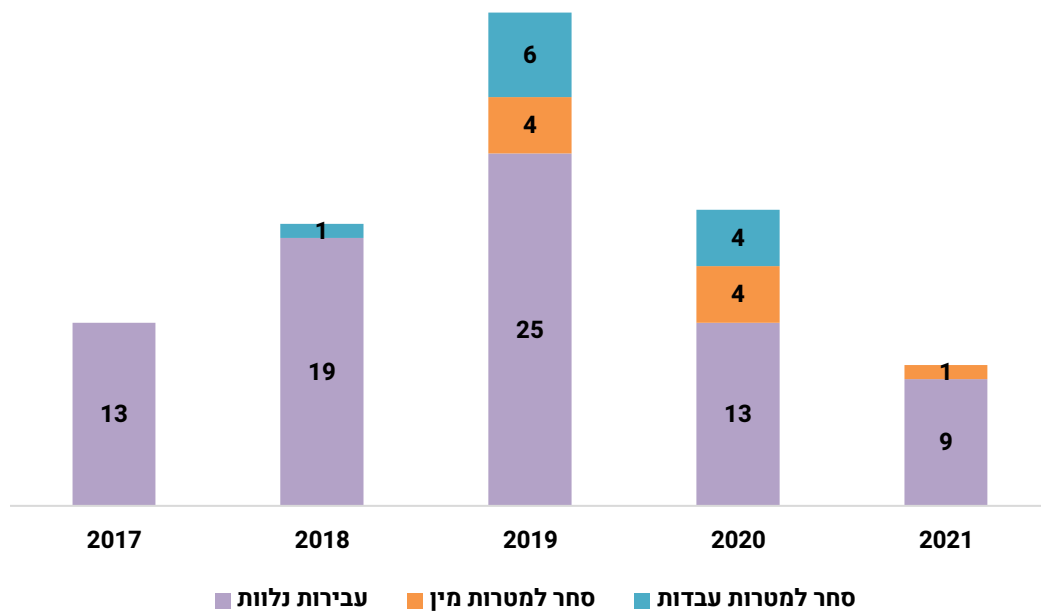
כתבי אישום בסחר בבני אדם בלבד: לפי סוג הסחר

כתבי אישום בעבירות סחר ובעבירות נלוות

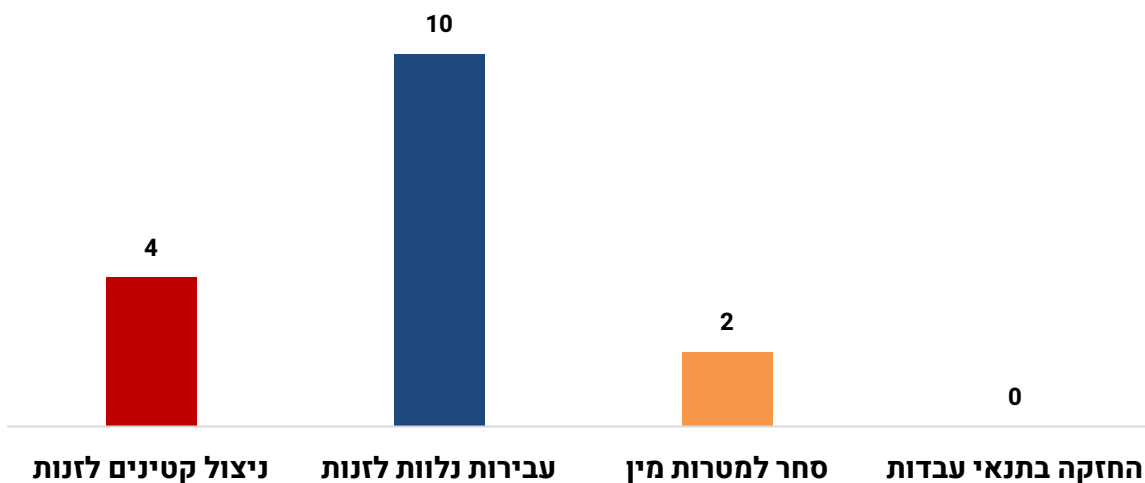

הרשעות בתיקי סחר בבני אדם ובעבירות נלוות

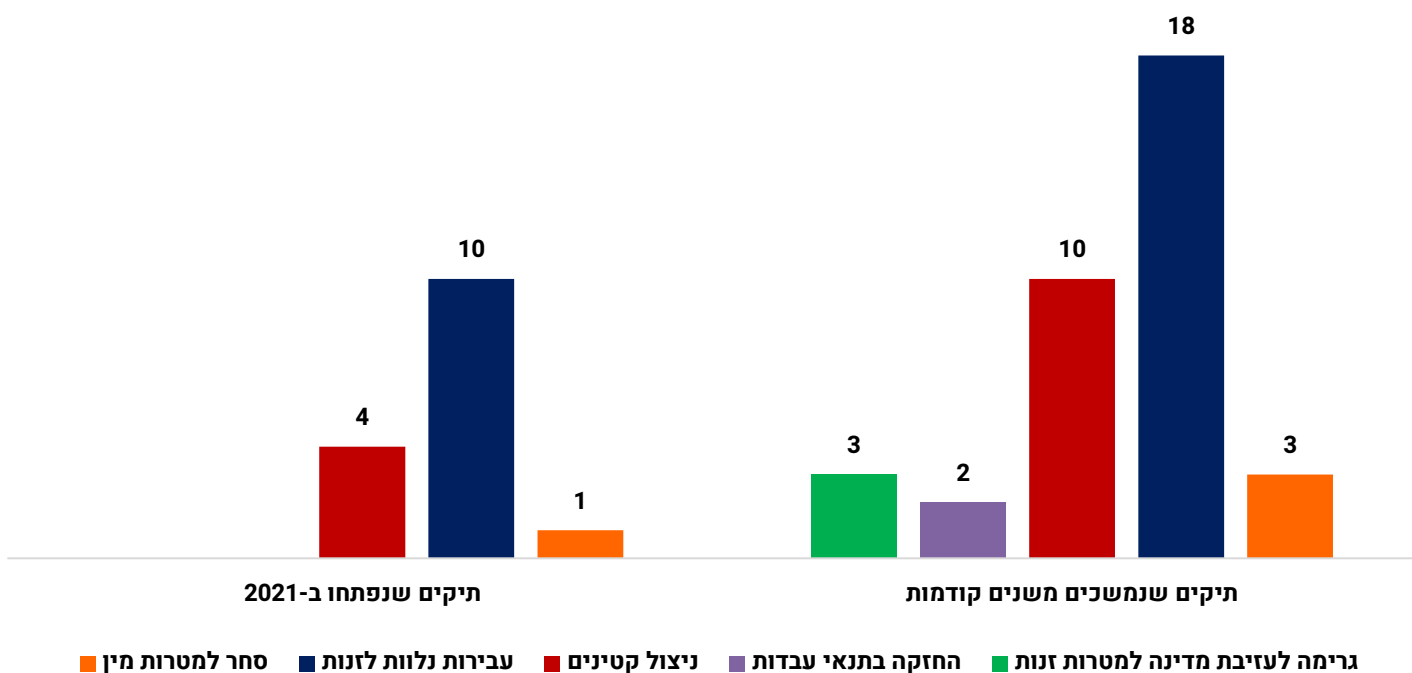

נתוני שנת 2021 במבט מקרוב

נאשמים לפי סוג עבירה

תיקים תלויים ועומדים בשנת 2021

העסקת ילדים בעבודות כפייה

תפ"ח 523-03-19 ותפ"ח 31894-07-19 **מדינת ישראל נ' פלוני** (3.12.2020), וע"פ 8937/20 **פלוני ופלוני נ' מדינת ישראל** (8.7.2021)

עובדות המקרה הן לא פחות ממזעזעות. המערערים ניהלו מאפיה השייכת למשפחתם ביישובם. במאפיה זו, הם העבירו בכפייה שישה קטינים בני 13, 15, 9, 12 ו-6 (להלן: הקטינים) – זאת, במשך פרקי זמן שונים בשנים 2018 ו-2019. במהלך עבודתם, שלעתים בוצעה בשעות הלילה, הקטינים לא זכו להפסקות ואף לא לימי מנוחה, ושכרו של כל קטין עמד על 15-20 ש"ח ליום. כאשר הקטינים לא עמדו בהספקי העבודה שנדרשו מהם, הם הותקפו על ידי המערערים בסטירות, אגרופים ובעיטות, ואף אף הכה את אחד הקטינים באמצעות מקל וגרם לאותו קטין כאבים עזים. ב' מצדו הכה את אחד הקטינים בכת של סכין לאחר שראה ליד אותו קטין פיתות שהתייבשו. מפעם לפעם, הוכו הקטינים באמצעות כבל או כלי אחר שהיה בידי המערערים. (פסקה 2 לפסק דינו של בית המשפט העליון)

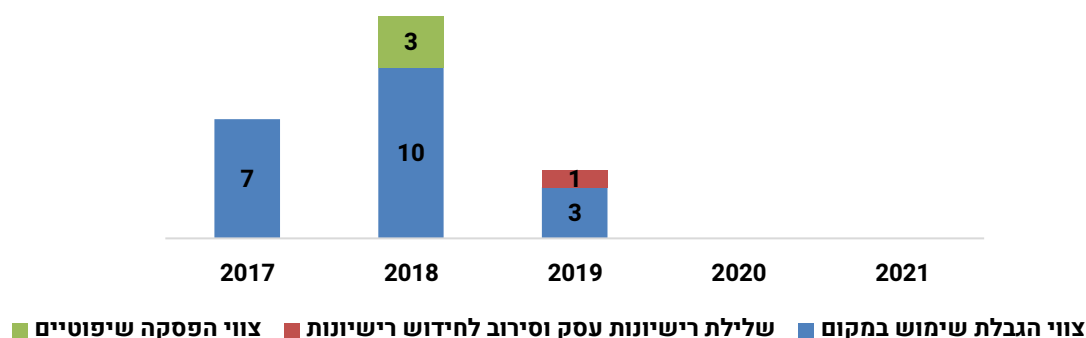
הפרשה נחשפה כאשר אחד הקטינים הגיע לבית החולים עם שלוש מאצבעותיו גדועות לאחר שאלו נתפסו ונחתכו במכונת חיתוך הבצק. כתב האישום המקורי ייחס לנאשמים את עבירת ההחזקה בתנאי עבדות. נטען שהנאשמים החזיקו את הקטינים בתנאי עבדות לצרכי עבודה תוך שהפעילו עליהם סמכויות המופעלות ככלל כנגד קניינו של אדם, ושלטו שליטה ממשית בחייהם תוך שלילת חירותם. לנאשמים יוחסו עבירות נוספות של אלימות כלפי קטינים.

הנאשמים הורשעו בהסדר טיעון בעבירת עבודת הכפייה ובעבירות אחרות שיוחסו להם. בית המשפט המחוזי הדגיש שמעשיהם של הנאשמים חצו את רף החומרה של הפרות רגולטוריות של דיני העבודה, וציין שיש הבחנה בין העסקת ילדים ככלי חינוכי לבין העסקת ילדים בכפייה במטרה להפיק מהם תועלת כלכלית. הנאשמים ערערו על גזרי הדין שניתנו בעניינם לבית המשפט העליון בית המשפט העליון הפחית שישה חודשי מאסר מעונשו של אחד הנאשמים, משיקולי אחדות בענישה. משלא הוגש ערעור על הכרעת הדין מצד הנאשמים, נותרה ההרשעה על כנה.

אכיפה כלכלית מנהלית ואזרחית

על מנת להתמודד בדרך יעילה ואפקטיביות יותר עם תופעת הסחר בבני אדם, לרבות העבירות הנלוות לה, במיוחד מתחום הזנות, מופעלים כלי האכיפה המתאימים לעניין, בהם כלים כלכליים, מנהליים ואזרחיים. כך, שלצד האכיפה הפלילית המקובלת, משולבים אמצעים אכיפתיים אחרים הפוגעים בכיסם של עבריינים בתחום זה, והופכים את ביצוע העבירות הרלוונטיות לבלתי רווחי. מדובר לרוב בכלים שהפעלתם נעשית עם גילויים של המעשים האסורים ובהתאם לרף הוכחה מנהלי, כמו למשל הוצאת צו סגירה לבית בושת, ולכן מאפשרת מתן מענה אכיפתי מהיר ומיידי.

השימוש בפעולות אכיפה

אכיפה נגד פרסום שירותי זנות במרחב האינטרנטי: פעילות מחלקת הסייבר בפרקליטות המדינה

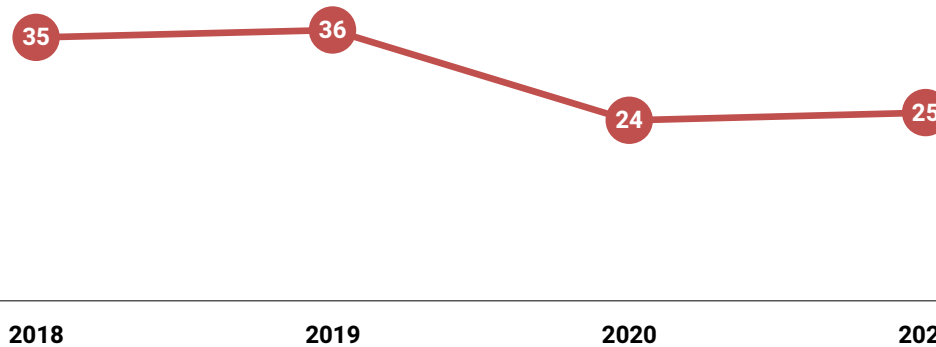
תופעת הזנות לכשעצמה אינה מהווה סחר בבני אדם. יחד עם זאת, קיימת הכרה כי תופעות מעולם הזנות עלולות להתפתח לכדי סחר בבני אדם. כך, כפי שהוצג, קיימים איסורים בחוק העונשין, שמטרתם למגר את ניצול העוסקים בזנות, כדוגמת סרסרות או איסורים שונים על פרסום שירותי זנות ושידול אדם לעיסוק בזנות. תפיסת המאבק בסחר בבני אדם גורסת כי פעולות למיגור של תופעת הזנות יכולות לסייע במניעת התפתחות תופעות של סחר בבני אדם למטרות הבאתו לידי מעשה זנות, ואף למטרות נוספות המנויות בעבירה, הבאתו לידי השתתפות בפרסום תועבה או בהצגת תועבה; ביצוע עבירת מין בו.

מחלקת הסייבר בפרקליטות המדינה היא יחידה ארצית שהוקמה בשנת 2015, לאור הצורך שהוכר על ידי פרקליט המדינה לרכז מאמץ בהתמודדות עם הפשיעה והטרור במרחב הסייבר. בשנים האחרונות פשיעת הסייבר נמצאת במגמת עלייה חדה מבחינה כמותית ואיכותית. מדובר בפשיעה מורכבת ובעלת מאפיינים ייחודיים, המבדילים אותה מן הפשיעה המוכרת במרחב הפיזי. פשיעת הסייבר מעלה שאלות משפטיות ייחודיות ומחייבת מיומנות מיוחדת בטיפול בה. נוכח מבנה

האינטרנט המקשה על איסוף הראיות הדיגיטליות ואיתור מבצעי העבירות, ולנוכח התלות הגוברת במרחב הסייבר, עבירות רבות יותר מבוצעות בתוך מרחב הסייבר או באמצעותו.

מחלקת הסייבר פועלת לטיפול באתרים המפרסמים לזנות, ומפרים את תנאי השימוש של חברות אינטרנט שונות ואת החוק האוסר על פרסום לזנות בכך שהיא מבקשת מחברות האינטרנט להסיר את האתרים. כמו כן, המחלקה פועלת לחסימתם של האתרים בצווים משפטיים, וזאת מכוח חוק הסמכויות לשם מניעת ביצוע עבירות באמצעות אתרי אינטרנט, התשע"ז–2017.

אתרי אינטרנט שהגישה אליהם נחסמה או הוגבלה בעקבות פעילות מחלקת הסייבר

סחר בקטינה לביצוע עבירות מין ולהפצת חומרי פדופיליה באינטרנט

תפ"ח (ב"ש) 22534-08-17 **מדינת ישראל נ' פלוני** (25.10.2018), וע"פ 8603/18

התיק עסק באב שתיעד את עצמו מבצע עבירות מין בבתו הפעוטה, ושיתף והפיץ את התכנים שיצר, לעיתים גם תוך כדי ביצוע המעשים. השיתוף נעשה בתמורה לקבלתם של תכני פדופיליה דומים או בעבור כסף. הפרקליטות הגישה נגדו כתב אישום בעבירה של סחר בבני אדם למטרת ביצוע עבירות מין ולמטרות פרסום והצגת חומר תועבה, והוא הורשע בעבירות אלה ובעבירות נוספות. הושת על הנאשם עונש של 15 שנות מאסר, וערעורו על חומרת העונש נדחה.

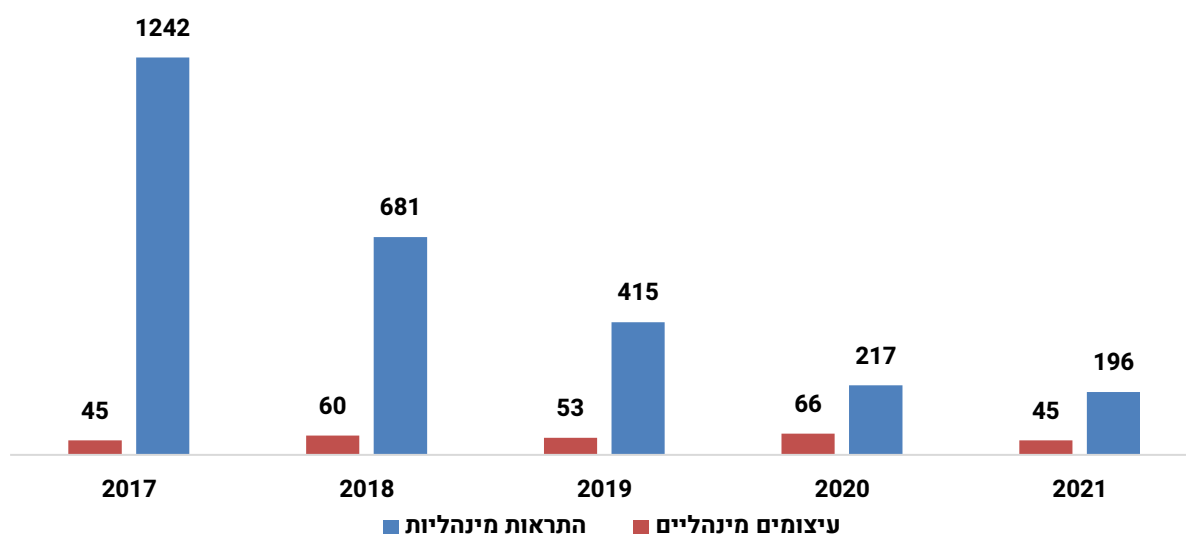
אכיפה בתחום דיני העבודה וההגירה מינהל הסדרה ואכיפה: זרוע העבודה במשרד הכלכלה

מינהל הסדרה ואכיפה הוא יחידה בזרוע העבודה במשרד הכלכלה והתעשייה, המחזיקה בסמכויות מנהליות ופליליות לאכיפת דיני העבודה בקרב מעסיקים ובמקומות עבודה. כחלק מפעילותה, היחידה מבצעת ביקורות המבוססות על תלונות ועל אכיפה יזומה בקרב מעסיקים, לרבות מעסיקיהם של עובדים זרים.

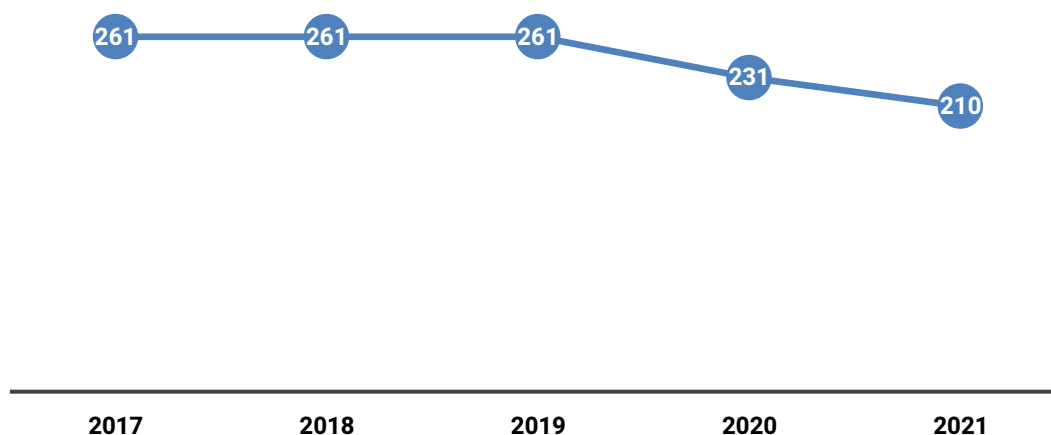
פעולות האכיפה כוללות הטלת עיצומים כספיים, הגשת כתבי אישום, מתן התראות והפעלת מנגנונים שנועדו לתמרץ את המעסיקים לתקן את ההפרות שביצעו, באמצעות הפחתת גובה העיצום הכספי, ומנגנונים שמסייעים למנוע הישנות של ההפרות, כמו הכפלת גובה העיצום הכספי.

אכיפת הפרות של דיני העבודה יכולה למנוע את התפתחותן לתופעות העולות לכדי סחר בבני אדם, באמצעות זיהוי מהיר של ההפרות ותיקונן. המפקחים עוברים במסגרת עבודתם הכשרות ייעודיות, שנועדו להקנות להם כלים לזיהוי אינדיקציות להתקיימותן של תופעות הסחר השונות, וכן סדנאות בנושא כשירות תרבותית שנועדו לפתח רגישות למאפייני התנהגות ייחודיים בקרב אוכלוסיות זרות.

התראות ועיצומים מינהליים שהוטלו על מעסיקים של עובדים זרים

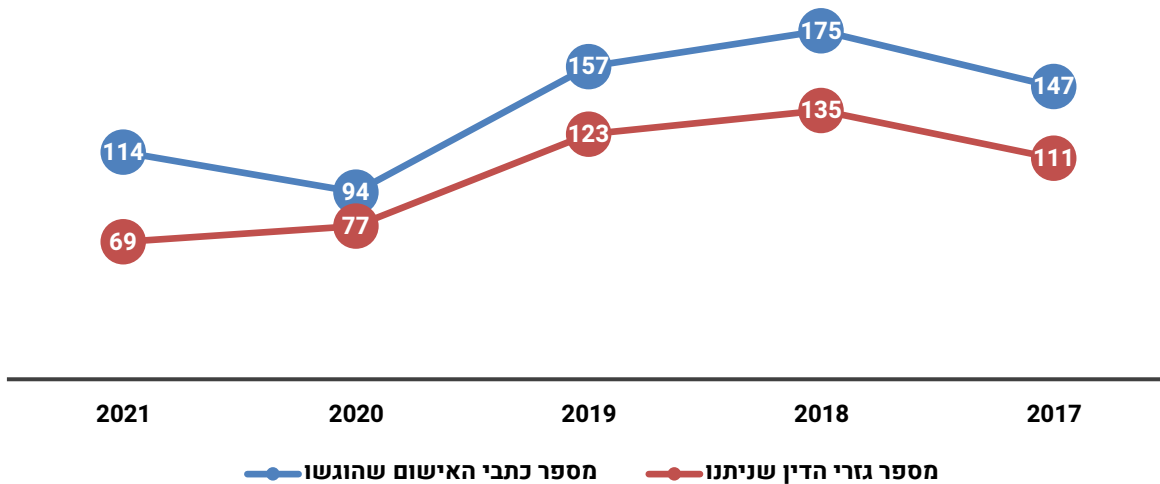
מספר מפקחי העבודה הפעילים בזרוע העבודה במשרד הכלכלה והתעשייה

מינהל אכיפה ויחידת התביעות הפליליות: רשות האוכלוסין וההגירה

מינהל אכיפה ברשות האוכלוסין וההגירה אמון על החקירה והאכיפה במקרים של העסקת עובדים זרים ללא היתר או בניגוד לתנאי ההעסקה אליהם התחייבו המעסיקים. למינהל קיימות סמכויות אכיפה מנהליות, כגון שלילת היתר ממעסיק או הטלת קנס מנהלי. ליחידת התביעות סמכויות אכיפה פליליות, כמו הגשת כתבי אישום פליליים נגד מעסיקים. פעילותן של היחידות הללו בעלת חשיבות רבה בזיהוי תופעות של סחר בבני אדם למטרות עבודה. העסקת עובדים זרים בניגוד לתנאים שנקבעו לכך בחוק מהווה כר פורה לתופעות כמו שעבוד חוב, ניצול והחפצה של העובדים. פקחי המינהל עוברים במסגרת תפקידם הכשרות שוטפות בנושא זיהוי אינדיקציות לסחר בבני אדם.

כתבי אישום וגזרי דין נגד מעסיקים של עובדים זרים

עבדתי כל יום ומבלי שיכולתי לצאת לבד. לא היה לי ביטוח רפואי. לא איפשרו לי להתחסן נגד קורונה. לא שילמו לי בכלל 6 חודשים. היה עליי לסבול שהבן הגדול יסתובב לפניי בבגדים תחתונים. הוא נהג לומר אמירות לא ראויות על הגוף שלי. היה שולח תמונות שלי לחברים שלו כאילו הייתי מוצר שאפשר להציע.

בראות הנפש שלי הייתה על סף התמוטטות. לא יכולתי לישון בלילות. בגלל שלא ידעתי עברית ואנגלית לא יכולתי לבקש עזרה

מתוך מכתבה האישי של ב', קורבן עבדות, במסגרת בקשה לשנת שיקום

הגנה

בראש סדר העדיפויות, וביסוד תפיסת המאבק בסחר בבני אדם עומדת ההגנה והסיוע לקרבנות התופעה. הקורבנות מגיעים בדרך כלל מרקע של פגיעות חברתית או מעמדית, כשהם ללא מעגלי תמיכה או מנותקים מהם, והפגיעות הראשונית מועצמת על ידי הפגיעה שחוו כשנוצלו. על כל אלו מתווספת הפגיעה הקשה ואובדן החירות, אשר מותירים נזקים נפשיים אצל הקרבנות, ולפיכך יש צורך ואחריות למדינה להעניק הגנה לקורבנות הסחר ולסייע להם בשיקום חייהם. ההבנה שמישורי הפעולה במאבק בסחר בבני אדם שלובים זה בזה באה לידי ביטוי גם כאן, שכן קורבן שאינו מקבל הגנה ושיקום יתקשה לסייע באופן אפקטיבי בהליכי עדות, למשל.

זיהוי קורבנות סחר בבני אדם והחזקה בתנאי עבדות

השלב המקדמי להגנה על קורבנות סחר בבני אדם הוא שלב הזיהוי. ניצול הקרבנות יתקיים לרוב הרחק מעיני הרשויות, ולכן קיים קושי באיתורם ובזיהויים. כך למשל, עובדים זרים בחקלאות נמצאים ביישובים מרוחקים ועובדי סיעוד נמצאים בבתייהם הפרטיים של המטופלים. קיימים גם דפוסים של סחר אשר לעיתים מתקיימים בפומבי ולעיני הציבור, אולם התופעה אינה מוכרת דיה בציבור על מנת לעורר חשד. כדי לזהות את הקורבנות, נדרשת מודעות מצד הציבור ומצד אנשי המקצוע כגון צוותים רפואיים, עובדים סוציאליים, שוטרי משטרת ישראל וגורמי אכיפה אחרים, לנורות האדומות להיותו של אדם קורבן סחר או החזקה בתנאי עבדות:

לעיון נוסף, אפשר לעיין במדריך לזיהוי קרבנות עבדות ועבודת כפייה (2016), שפורסם בשיתוף עם ארגון CIMI.

גורמים מזהים עיקריים

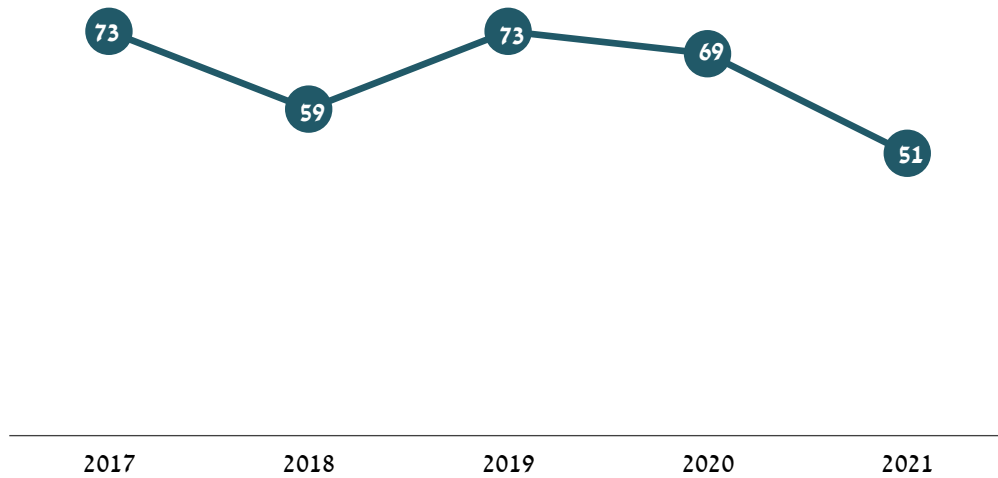
הכרה באדם כקורבן סחר או קורבן החזקה בתנאי עבדות

הכרה באדם כקורבן סחר בבני אדם או החזקה בתנאי עבדות מעניקה לו זכאות למענים שונים (ראו בהמשך).

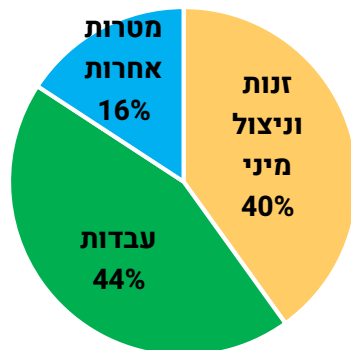
ההכרה במבקש כקורבן סחר בבני אדם או החזקה בתנאי עבדות מבוססת על קיומה של **ראשית ראיה** כי נעברה כלפיו אחת מהעבירות הבאות: החזקה בתנאי עבדות, סחר בבני אדם, גרימה לעזיבת המדינה לשם זנות או עבדות, ועבודת כפייה. ראשית ראיה היא מונח מעולם המשפט המנהלי, שמשמעו שעל הראיה להיות כזו שכל אדם סביר היה רואה אותה כבעלת ערך הוכחתי, והיה סומך עליה במידה כזו או אחרת, והיא אינה חייבת להיות ראיה קבילה על פי כללי המשפט הפלילי.

בהחלטה האם קיימת ראשית ראיה להיותו של אדם קורבן סחר, ניתן משקל הן לנסיבות העובדתיות של ביצוע העבירות (למשל, גביית דמי תיווך, שימוש באלימות או איומים, הפעלת אמצעי לחץ פסיכולוגיים, העברת אדם מיד ליד, מניעת טיפול רפואי) והן למאפיינים של הקורבן שעשויים היו להגביר את פגיעותו או להביא לכך שלא היתה לו אפשרות בנסיבות העניין להתנגד או לעזוב (אוכלוסיות פגיעות במיוחד לסחר הן למשל קטינים, חסרי מעמד, נשים, אנשים עם מוגבלות, להטי"ב ועוד).

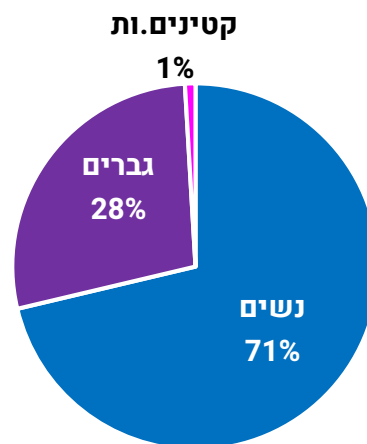
קורבנות סחר שהוכרו לאורך השנים

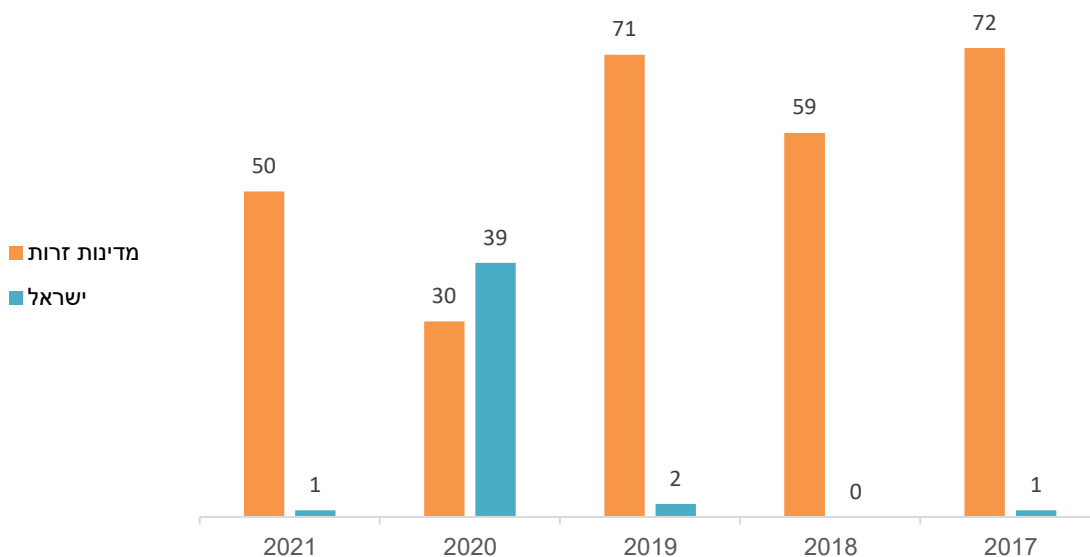
קורבנות סחר: לפי סוג הסחר

קורבנות סחר: לפי מין וגיל

קורבנות סחר ממדינות זרות לעומת קורבנות סחר ישראלים

פלוגית: רף ראשית הראייה

בגץ 1591/18 פלוגית נ' מדינת ישראל (16.9.2020)

פלוגית היא ישראלית ממוצא בדואי שהושאה בלחץ משפחתה. בהיותה בת 16 הושאה תמורת מוהר לגבר אלים. במהלך הנישואין עימו ניסתה להתאבד. לבסוף הוריה הסכימו שתתגרש ממנו. בהיותה בת 17 הושאה בשנית לגבר שהיה מבוגר ממנה בשנים רבות כאשתו השנייה. בליל הכלולות הוא כפה עצמו עליה, אנס אותה והכה אותה. למחרת היום היא רצחה אותו, ועל כך נדונה לעונש מאסר. בקשתה של פלוגית להכיר בה כקורבן סחר נדחתה, והיא עתרה לבג"ץ כנגד דחיית בקשתה. יצוין כי נשיא המדינה נעתר לבקשתה לקצר את עונשה. העתירה התקבלה בחלקה. בית המשפט הכיר בכך שנישואי כפייה אינם מגבשים לכשעצמם את עבירת הסחר בבני אדם, אך ציין כי בחינת בקשתה התמקדה בחומר המצוי בתיק החקירה של עבירת הרצח שביצעה, שמטבע הדברים התמקד בהמתתו של בן הזוג ולא בנסיבות שבגדרן העותרת הושאה בכפייה, וכי על המדינה לאסוף ראיות באופן שיכלול ראיון עם העותרת, ויהיה בו כדי להראות שעשתה מאמץ סביר לבירור העובדות הרלוונטיות להחלטתה. כמו כן, פסק הדין הבהיר את משקלו של רף ההוכחה הנדרש להכרה באדם כקורבן סחר כרף הוכחה מנהלי של ראשית ראיה. בפסק הדין הובעה ביקורת על מנגנון הזיהוי וההכרה בקורבנות שהיה קיים באותה העת, והודגשה החשיבות של בחינת בקשות להכרה כקורבן סחר בבני אדם על ידי גורם בעל השכלה משפטית וזיקה לתחום.

שינוי מנגנון ההכרה בקורבנות סחר בבני אדם

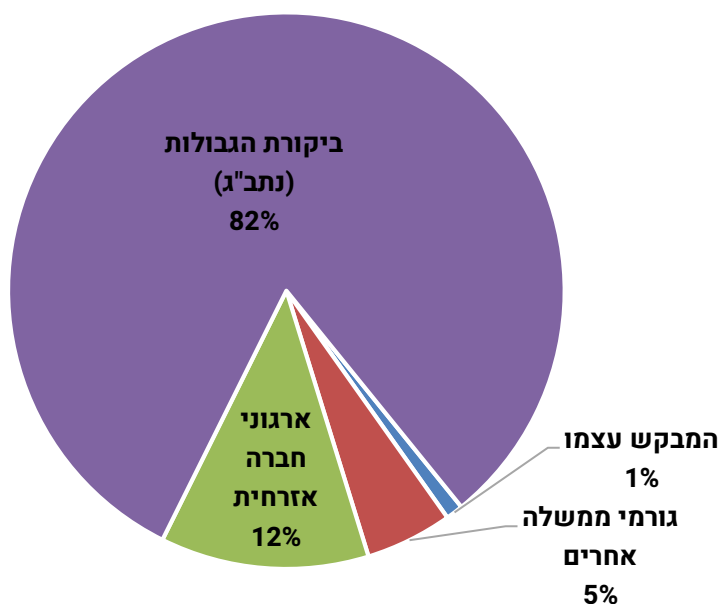
עד לשנת 2022 הגוף המוסמך להכרה במבקשים כקורבנות סחר ועבדות הייתה חולית הסחר בבני אדם במשטרת ישראל. באוקטובר 2021 פורסם [נוהל משטרת ישראל בדבר "הגשת בקשה להכרה באדם כקורבן סחר בבני אדם"](#). הנוהל מסדיר את אופן הגשת הבקשה, המסמכים שיש לצרף לבקשה, זמני הטיפול, אופן הגשת בקשות לעיון חוזר ולהשגה על החלטה שהתקבלה, קיום ראיון עם המבקש ונושאים נוספים. חוליית הסחר במשטרת ישראל הייתה רשאית להיוועץ במתאמת הבין-משרדית וביחידה לתיאום המאבק בסחר בבני אדם בשאלה האם להכיר במבקש כקורבן סחר או החזקה בתנאי עבדות.

לאור ההבנה שקיימת חשיבות למומחיות בתחום הסחר בבני אדם, לצד הבנת שיקולי הרוחב השונים הנוגעים להכרה באדם כקורבן סחר או החזקה בתנאי עבדות, הוצע במסגרת גיבוש התכנית הלאומית למאבק בסחר בבני אדם להעביר את סמכות ההכרה בקורבנות ליחידה לתיאום המאבק בסחר בבני אדם. בעקבות ההצעה, במרץ 2022 החלה היחידה בפילוט לשינוי מנגנון ההכרה. במסגרת הפילוט בחנה המתאמת הבין-משרדית יחד עם חוליית הסחר בבני אדם במשטרת ישראל בקשות להכרה בקורבנות, כאשר לצדן פעלה ועדה מייעצת שהורכבה מנציגי ממשלה, נציגי חברה אזרחית ושורדי סחר. כחלק מפעילות הפילוט, הוגברו מאמצי הזיהוי המקדים של קורבנות סחר פוטנציאליים הנכנסים לישראל דרך נמל התעופה בן גוריון. הדבר נעשה באמצעות קיום תשאולים יזומים מצד ביקורת הגבולות במקרים בהם עלה חשד לסחר, וכן בעזרת הצבת קצין משטרה קבוע

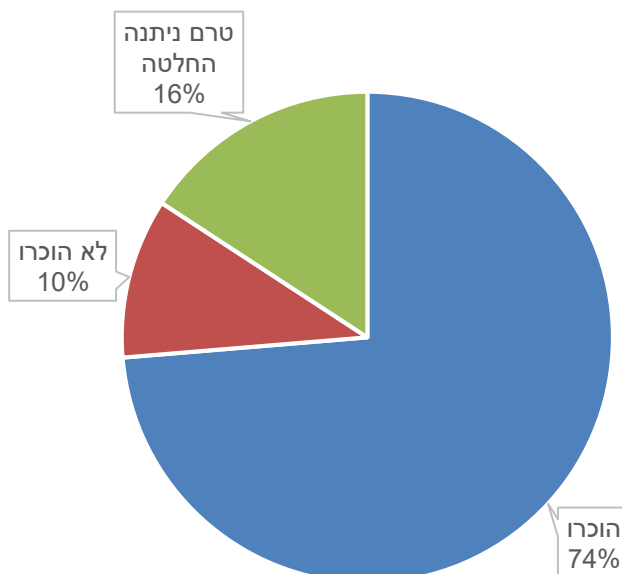
לקיום תשאולי עומק. במסגרת הפיילוט נבחנו 100 בקשות הכרה, אשר כללו מקרי נתב"ג, בקשות השגה ובקשות לעיון חוזר.

בספטמבר 2022 התקבלה החלטת ממשלה 1862 בדבר תכנית היישום לתכנית הלאומית למאבק בסחר בבני אדם. ההחלטה אימצה את מנגנון ההכרה שנבחן במסגרת הפיילוט והעניקה למתאמת הבין-משרדית את סמכות ההכרה בקורבנות סחר, תוך היוועצות עם ועדה מייעצת, המורכבת מנציגי ממשלה ונציגי ציבור, מהחברה האזרחית ומקרב שורדי הסחר, ובכפוף לפרסום הנוהל המסדיר את פעילות הוועדה.

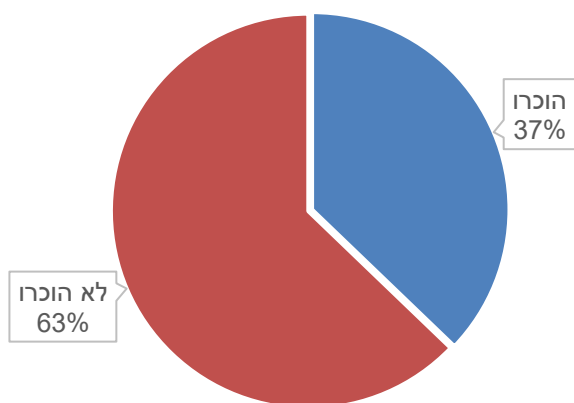
הגורמים המפנים בבקשות שנבחנו במסגרת הפיילוט

החלטות בבקשות הכרה בתקופת הפיילוט (לא כולל הפניות מביקורת הגבולות בנתב"ג)

ההחלטות במקרים שהופנו מנתב"ג בתקופת הפיילוט

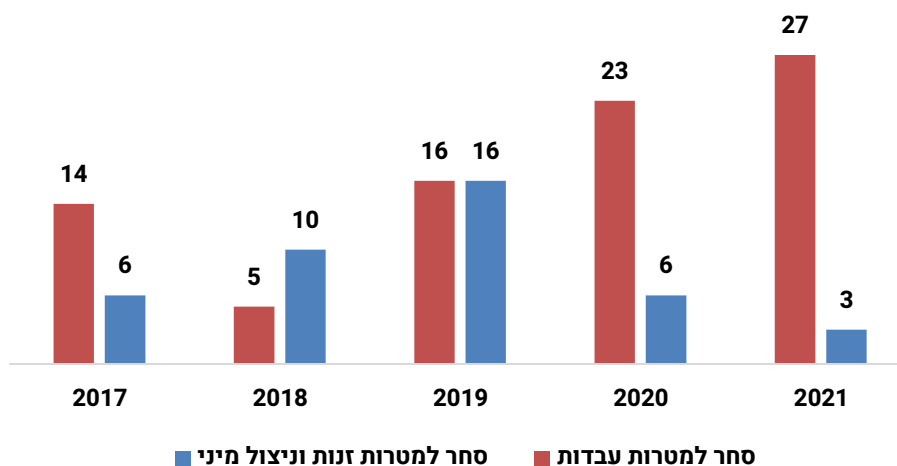
זכויות ומענים לקורבנות

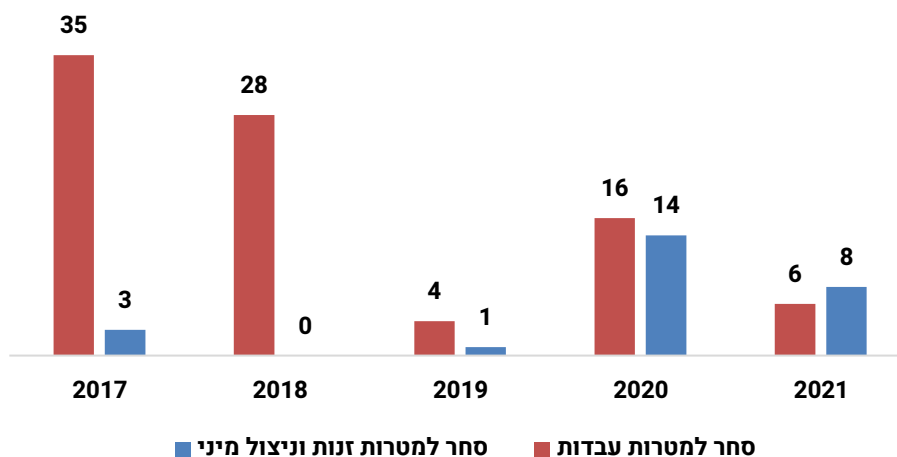
אשרות לקורבנות סחר זרים בישראל

מדינת ישראל מעניקה אשרת שהייה ועבודה לקורבנות סחר בבני אדם. מדובר באשרה המאפשרת עבודה בישראל בכל ענף, והניסיון מלמד שיש לה חשיבות רבה בהליך השיקומי. קבלת האשרה אינה מותנית בשיתוף פעולה עם הרשויות, אולם כאשר אדם מוכן להעיד בהליך פלילי, הוא רשאי לקבל "אשרת עד" עד סיום ההליך. אם האדם אינו מעוניין להעיד, או אם אין כל הליך משפטי, ניתן להגיש בקשה ל"אשרת שיקום", אשר ניתנת למשך שנה במהלך השיקום במקלט, במהלך תקופה זו רשאי הקורבן לעבוד בכל עבודה. גם קורבן שהעיד, רשאי בתום ההליך להגיש בקשה לאשרת שיקום.

אשרות ב/1 שהוענקו לקורבנות סחר בבני אדם

קורבנות סחר שקיבלו שנת שיקום בישראל

המסגרות הייעודיות לקורבנות סחר

בישראל פועלים מקלטים ייעודיים לקורבנות סחר בבני אדם, עבדות ועבודות כפייה. המענה השיקומי הניתן לקורבנות כולל את המסגרות הייעודיות: מקלטים לקורבנות סחר בבני אדם, דירות משפחה, והמרכז הארצי אשר נותן שירות לקורבנות בקהילה, כולן במימון ופיקוח של משרד הרווחה והביטחון החברתי.

למקלט זכאים להיכנס קורבנות אשר מעוניינים במסגרת הגנתית שיקומית לאורך תקופת ההליך הפלילי, ולאחריה במסגרת שנת שיקום. במסגרת המקלט ניתנים לקורבנות מענים פיזיים – מזון, ביגוד, מוצרי היגיינה, כמו כן מספק משרד הבריאות סל שירותים רפואיים נרחב, במסגרתו השהים במקלט זכאים לביקורי רופא משפחה ופסיכיאטר במקלט; לביקורים במיון ובמרפאות חוץ; לאשפוזים; לטיפול פסיכיאטרי ולמעקב גניקולוגי. במקלט ניתנים טיפולים פרטניים וקבוצתיים, טיפולים אלו מתמקדים בעיבוד פוסט טראומה מורכבת, עיבוד בפגיעות מיניות וטיפול בנשים ברצף

הזנות. המקלטים מספקים מענה טיפולי הגנתי עבור קורבנות הסחר. המקלט קולט, מגן ומאבחן את הקורבנות המגיעים אליו, זאת במטרה לבנות תכנית טיפול מותאמת בהתאם לצורכי המטופל/ת.

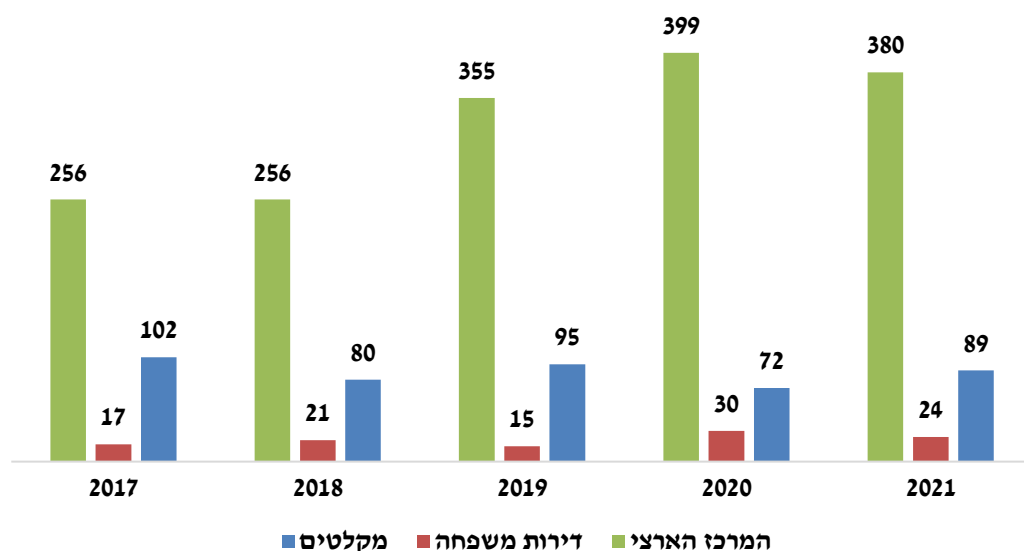
במקלט מסופקים הכשרות ושירותי שיקום שונים כגון הדרכה הורית וקורסים מקצועיים, וכן מתקיימות פעילויות פנאי מגוונות.

קיימים שני מקלטים, אחד לנשים – "מעגן" ואחד לגברים – "אטלס", והם מופעלים על ידי עמותת "קש"ת". בנוסף, ישנן דירות משפחה, המיועדות לקורבנות סחר אשר להם ילדים (לרוב נשים). בדירות המשפחה מתקיימת התערבות טיפולית-שיקומית לאותן משפחות אשר מאופיינות ברמה תפקודית גבוהה, וזקוקות למעטפת טיפולית וללווי.

לצד אלה, משרד הרווחה והביטחון החברתי מממן ומפקח על פעילותו של המרכז הארצי לטיפול בשורדי עבדות וסחר בבני אדם, המופעל על ידי עמותת מסיל"ה (מרכז סיוע וטיפול לקהילה הזרה, עיריית ת"א-יפו). המרכז הוקם בשנת 2013 ומשמש עד היום כנותן שירות מרכזי בתחום ההגנה והשיקום של קורבנות סחר מוכרים בישראל. לטיפול במרכז הארצי מגיעים קורבנות סחר אשר חיים בקהילה ואינם במקלט. העבודה הפסיכו-סוציאלית שנעשית במרכז כוללת היבטים מגוונים הנוגעים לצרכים השונים של קורבנות הסחר. המרכז מספק למטופליו מענים טיפוליים בתחום הרפואה ובריאות הנפש, מסייע להם ומלווה אותם בתהליכים למימוש זכויותיהם, ומפעיל תכניות של הכשרה מקצועית לסיוע להשתלבותם של מטופלי המרכז בשוק העבודה.

מספר המקבלים טיפול במסגרות לקורבנות סחר

*הנתונים כוללים ילדים של קורבנות ששוהים איתם יחד במסגרת

קרן החילוט

היחידה לתיאום המאבק בסחר בבני אדם מובילה את פעילותה של קרן החילוט הייעודית לטיפול ברכוש שחולט ובקנסות שהוטלו בתיקי סחר בבני אדם והחזקה בתנאי עבדות. קורבנות עבירות הסחר בבני אדם וההחזקה בתנאי עבדות רשאים להגיש בקשות לקבלת הקצאה כספית מהקרן למימון צרכים שיקומיים שונים.

חוק איסור סחר בבני אדם משנת 2006, הקים, לראשונה, קרן ייעודית לרכוש שחולט ובקנסות שהוטלו בעבירות סחר בבני אדם והחזקה בתנאי עבדות. הקרן מאפשרת שימוש ייעודי בכספי חילוט ובקנסות המוטלים בגין ביצוע עבירות של סחר בבני אדם או החזקה בתנאי עבדות למטרות הקשורות למאבק נגד עבירות אלה והגנה על הקורבנות:

1. שיקום של נפגעי עבירות אלה, טיפול בהם והגנה עליהם. **בצורה תקדימית, החוק קובע שלמטרה זו יוקצה בכל שנה סכום שלא יפחת ממחצית מנכסי הקרן בשנה אחת;**

2. תשלום פיצוי (כולו או חלקו) לקורבן סחר בבני אדם שנפסק לטובתו פיצוי, אם בהליך אזרחי ואם בהליך פלילי, אם הוא הצליח להראות כי אין באפשרותו הסבירה לממש את פסק הדין.

3. מניעה של ביצוע עבירות סחר בבני אדם;

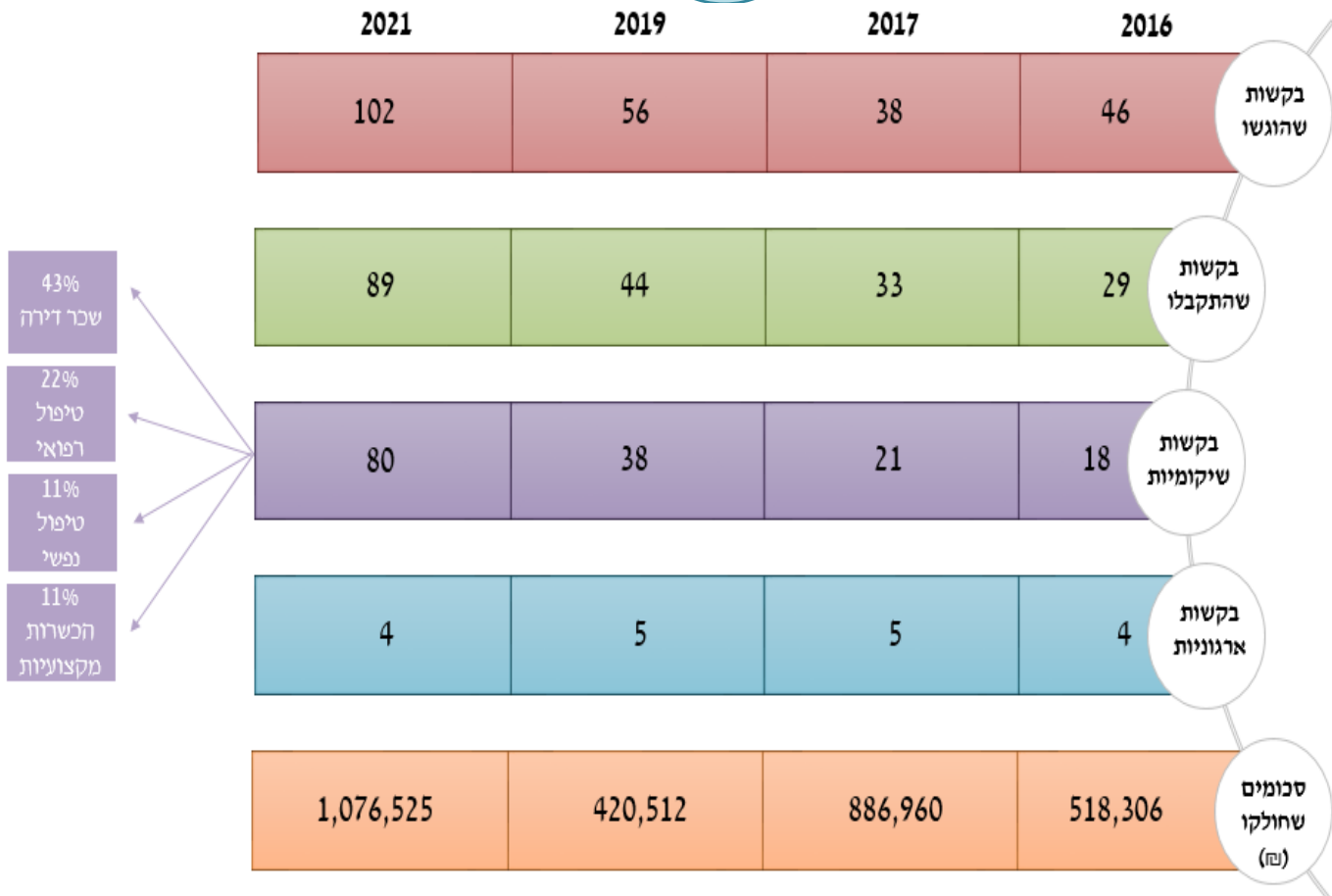
4. ביצוע תפקידי רשויות אכיפת החוק לשם אכיפת הוראות החוק לעניין עבירות סחר בבני אדם;

דרכי הפעלת הקרן, לרבות אופן הקצאת הכספים ממנה, נקבעו בתקנות העונשין (דרכי הנהלת הקרן הייעודית לטיפול ברכוש שחולט ובקנסות שהוטלו בתיקי סחר והחזקה בתנאי עבדות), התשס"ט-2009 (להלן: "**התקנות**").

התקנות קובעות את דרכי ניהול הקרן, ובכללן כינון ועדה שתפקידה להמליץ לאפוטרופוס הכללי בדבר הקצאת נכסים מהקרן למטרות המפורטות בחוק (להלן: ועדת קרן החילוט). ועדת קרן החילוט מונה תשעה חברים: משפטן הכשיר להיות שופט כיו"ר, נציג שר המשפטים, המכהן כמתאם הבין-משרדי של המאבק בסחר בבני אדם, נציג שר האוצר, נציג שר הפנים, נציג שר הרווחה והשירותים החברתיים, נציג המשרד לביטחון הפנים שימונה מתוך משטרת ישראל, שני נציגי ציבור שימנה שר המשפטים שהם בעלי רקע וניסיון אקדמי, מקצועי או מעשי בתחום המאבק בסחר בבני אדם, ונציג ציבור שימנה שר המשפטים עם רקע וניסיון אקדמי, מקצועי או מעשי בתחום הנוגע לזכויות אדם.

אף כי הקרן הוקמה כבר בשנת 2006 והתקנות הותקנו בשנת 2009, תחילת פעילות הקרן והוועדה הממליצה בעניינה התעכבה, בשל מיעוט כספים בקרן באופן שלא אפשר חלוקה של נכסיה. החל משנת 2014, החלה הפקדה של כספים נוספים בקרן החילוט, אשר אפשרו את תחילת פעילותה, זאת בעקבות פרשת סחר בנשים מרכזית, אשר ניתן בה פסק דין של בית המשפט העליון בסוף שנת 2013 (פרשת רמי סבן).

נכון להיום, התקיימו חמש התכנסויות של הקרן לדיון בבקשות חדשות, בשנים 2016, 2017, 2019, 2021 ו-2022.

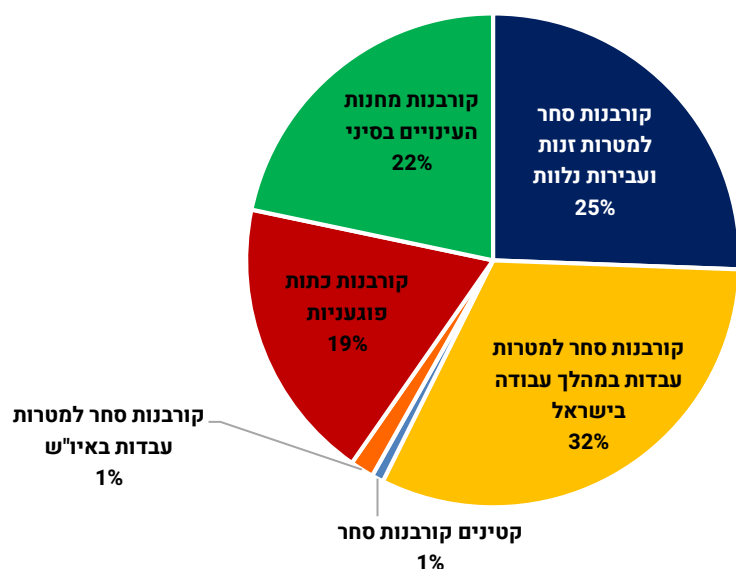

סיוע משפטי לקורבנות סחר בבני אדם והחזקה בתנאי עבדות

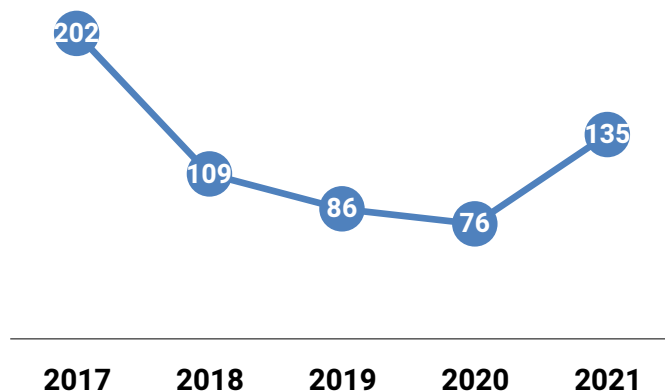
הסיוע המשפטי לנפגעי עבירות הסחר מוסדר בחוק הסיוע המשפטי, התשל"ב-1972 (להלן: "חוק הסיוע המשפטי") וניתן לקורבנות סחר בבני אדם ועבדות בהליכים אזרחיים הנובעים מביצוע העבירות (למשל תביעות לפיצוי מהסוחרים), ובהליכים מנהליים לפי חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952, בנושאים כגון קבלת אשרה למטרת שיקום ושחרור ממשמורת. נפגעי עבירות אלו אינם נדרשים לעמוד במבחנים הקבועים בחוק הסיוע המשפטי להוכחת זכאות כלכלית, ומקבלים את הסיוע בחינם.

לעניין ההחלטה להעניק סיוע משפטי למבקש סיוע כנפגע העבירות, יובהר כי רף הראיות הנדרש בהליכים אזרחיים ומנהליים נמוך משמעותית מרף הראיות הנדרש בהליך הפלילי, והסמכות להחליט אם נמצאו ראיות מספיקות לקבלת סיוע משפטי נתונה בידי הסיוע המשפטי, שאינו כפוף להחלטת רשויות האכיפה ובעל שיקול דעת עצמאי. הזכות לקבלת סיוע משפטי, כמו גם יתר הזכויות ו/או ההגנות הניתנות לקורבנות סחר בבני אדם אינה מותנית בשיתוף פעולה עם רשויות האכיפה.

פניות לסיוע המשפטי בשנת 2021

פניות של קורבנות סחר לסיוע המשפטי לאורך השנים

בשנת 2012 נכנסה לישראל קבוצה של כ-50 נערות ונשים צעירות מאתיופיה שחצו את גבול ישראל-מצרים במצב פיזי ונפשי קשה ביותר. לטענתן, נחטפו מאתיופיה לסודן ומשם לחצי האי סיני, שם הוחזקו כ-3 חודשים במחנות עינויים - הורעבו, הוכו והועבדו, וזאת על מנת ללחוץ על בני משפחותיהן לשלם עבורן כופר ולשחררן ממחנות עינויים אלה. חלק מהנשים דיווחו גם על אלימות מינית, ובסמוך להגעתן לישראל, הוכרו כקורבנות החזקה בתנאי עבדות.

בשנת 2020 הגיש הסיוע המשפטי למשטרת ישראל בקשת הכרה כקורבנות סחר ועבדות, עבור שתי צעירות שנכללו בקבוצה. שתיהן הגיעו לישראל כשהיו קטינות בנות 15, ויוצגו ע"י עו"ד מהסיוע המשפטי בשנת 2012 במהלך השחרור ממשמורת לפנימיות של משרד החינוך. עם כניסתן לישראל לא התלוננו הצעירות על אלימות מינית ולא נמצאה אינדיקציה להיותן נפגעות עבירת החזקה בתנאי עבדות/סחר בבני אדם. בעקבות פרשנות שניתנה לעבירת הסחר בבני אדם בבית המשפט העליון במסגרת פסק הדין בעניין פלונית (נישואי כפייה), ולאור טענות חדשות שהעלו הצעירות, התעורר בסיס להכרה. בית המשפט העליון בעניין פלונית דן במבחן "ראשית הראיה" הנדרשת בבקשה להכרה כקורבן סחר וקבע כי שיקול הדעת כפוף לכללי המשפט המנהלי מבחינת התשתית העובדתית והראיות המספקות. עוד קבע בית המשפט כי לנוכח השפעת ההחלטה בבקשות להכרה כקורבנות, על זכויותיהן של אוכלוסיות פגיעות, ובהתחשב בפוטנציאל לפגיעה נוספת בהן, יש מקום לזהירות והקפדה בבחינת הראיות המנהליות.

בתחילת שנת 2021, התקבלה החלטת משטרת ישראל הקובעת כי שתי הנשים הן קורבנות סחר בבני אדם. בעקבות החלטה זו, ניתן לשתיהן סיוע בבקשה להסדרת מעמד בישראל מטעמים הומניטריים, זאת בשל חריגות המקרה, ההכרה בהן כקורבנות והסכנה הצפויה להן באם יחזרו למולדתן.

בשנת 2008, סייע הסיוע המשפטי לאישה קורבן סחר לזנות בתביעה **אזרחית** נגד ארבעה נתבעים שהורשעו כלפיה בעבירות הסחר לעיסוק בזנות ועבירות נלוות, ונפסקו לזכותה 216,000 ₪. בשנת 2013 הגיש אחד הנתבעים בקשה להכריז עליו כפושט רגל, וכל הליכי ההוצאה לפועל נגדו עוכבו. האגף סייע לאישה בתביעת חוב בהליך פשיטת הרגל של החייב, ובסוף שנת 2016 הצליח להגיע להסדר נושים בתיק פשיטת הרגל ועל פיו תקבל האישה כ-140,000 ₪, סכום שמהווה את מרבית הכספים שנצברו בקופת הכינוס של החייב.

בתי הדין לאוכלוסין ולהגירה

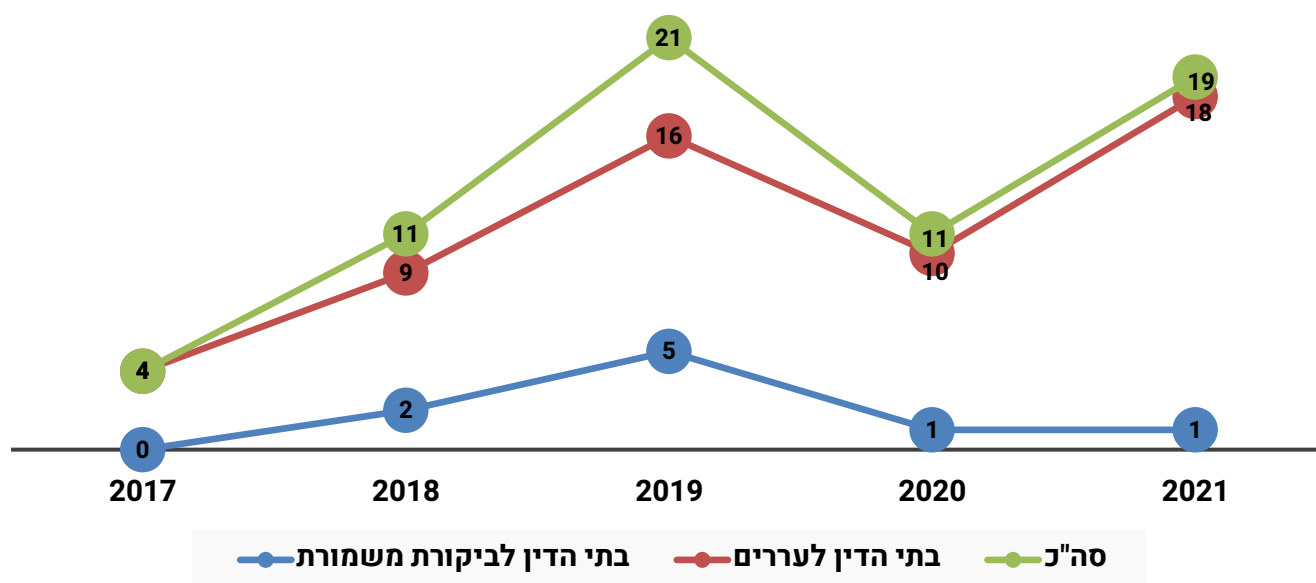
יחידת בתי הדין לאוכלוסין ולהגירה כוללת את בתי הדין לביקורת משמורת ואת בתי הדין לעררים. בתי דין אלו מהווים ערכאת ביקורת שיפוטית על החלטות רשות האוכלוסין וההגירה, בהתאם לסמכויות שיוחדו לכל בית הדין בחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952 (להלן: "**חוק הכניסה לישראל**"). בתי הדין הם גורם נוסף שיכול לקחת חלק בהליכי זיהוי של קרבנות ואשר מקבל החלטות בעניין מעמדם, כמפורט להלן:

בתי הדין לביקורת משמורת דנים בעניינם של מוחזקים, אשר הוצא בעניינם צו להחזקה במשמורת עד להרחקתם מישראל. המוחזקים מובאים פיזית בפני דיין המשמורת על מנת לאפשר לדיין להתרשם באופן בלתי אמצעי מן המוחזק ומטענותיו. במובן זה בית הדין לביקורת משמורת מתפקד כמעין "עין נוספת" הבוחנת את נסיבות הגעתם ושהייתם של המוחזקים שעניינם נדון בפניו, ובכך יכול לזהות תופעות ומקרים הנוגעים לסחר בבני אדם, ולהתריע עליהם בפני הרשויות.

בתי הדין לעררים פועלים בהתאם להוראות הפרק הרביעי לחוק הכניסה לישראל. והם מהווים ערכאה שיפוטית בערר על החלטה של רשות האוכלוסין וההגירה בענייני כניסה, יציאה, שהייה ושיבה בישראל, כפי שמפורט בתוספת השנייה לחוק הכניסה לישראל. בין היתר דנים בתי הדין לעררים בעררים של מבקשי מקלט, בקשות לקבלת מעמד מטעמים הומניטריים וכיו"ב. במסגרת זו נחשפים בתי הדין לא אחת להליכים בהם מתעוררות שאלות הנוגעות באופן ישיר או עקיף לקורבנות סחר בבני אדם.

כדי להעניק לדיינים בבתי הדין לאוכלוסין ולהגירה את הכלים הנדרשים להתמודדות נכונה עם תיקים המערבים תופעות של סחר בבני אדם והחזקה בתנאי עבדות, מתקיים שיתוף פעולה בין יחידת בתי הדין ליחידה לתיאום המאבק בסחר בבני אדם, ויחידת התיאום לוקחת חלק בתכניות ההכשרה המועברות לדיינים באופן שוטף.

תיקים עם זיקה לנושאי סחר ועבדות שנדונו בבתי הדין לאוכלוסין ולהגירה לאורך השנים

מניעה

הפעולות במישור המניעה מתבססות על ההבנה שתופעות של סחר בבני אדם מתאפשרות במקום שיש "אקלים נוח", של הסדרים שמקלים על ניצול מצוקות, ושאינם מטילים סנקציות על הפרת זכויותיהם של אנשים פגיעים. לפיכך, ננקטות פעולות שונות שמטרתן צמצום הפגיעות לסחר ולניצול, בתחומי הזנות, העבודה ובתחומים אחרים – ככלי שימנע התפתחות דפוסים משגשגים של ניצול, שעשויים להיות רחבי היקף.

הסכמים בילטרליים

בשנת 1993 החלו מהגרי עבודה להגיע לישראל, לאחר אישור הממשלה לגיוס נרחב של עובדים לענפי החקלאות והבנייה. גיוסם של העובדים הזרים נעשה תחילה דרך סוכנויות גיוס פרטיות. צורת גיוס זו יצרה פתח לתופעות ניצול כמו גביית דמי תיווך מופרזים מהעובדים במדינות מוצאם לפני הגעתם לישראל, שיגרמו לכבילה בפועל של העובדים בשל הצורך להחזיר את הסכומים שלוו, והעסקתם בתנאים שעלו לפעמים כדי עבודת כפייה או החזקה בתנאי עבדות.

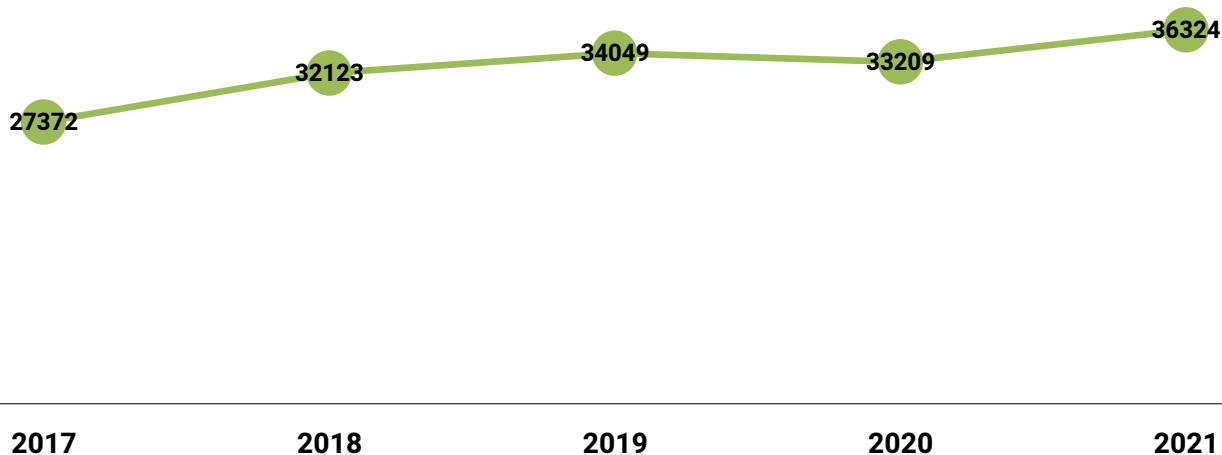
כדי להיאבק בתופעות אלו, החליטה ממשלת ישראל לחתום על הסכמים בילטרליים שמסדירים את הליך גיוסם של העובדים הזרים באופן רשמי ומקיף, תוך שמירה על שקיפות. לאחר כריתתו של הסכם בילטרלי עם מדינה מסוימת, סוכנויות פרטיות באותה מדינה אינן מעורבות יותר בהליך גיוסם של העובדים הזרים. את מקומן של הסוכנויות הפרטיות בגיוס העובדים, תופסות מודעות שניסוחן נקבע על ידי מדינת ישראל ומדינת המוצא, המפורסמות לציבור הרחב. המודעות כוללות פרטים על מאפייני העבודה, תנאיה, הליך הגיוס והדרכים ליצירת קשר. המועמדים המעוניינים בכך מגישים בקשה להתמודד בהליך הגיוס. מבין המועמדים, נבחרים אלו שמתאימים לפי כישוריהם לעבודה ונעשית התאמה ביניהם לבין מעסיקים.

העובדים המגיעים לישראל דרך ההסכמים הביילטרליים מקבלים חוברת מידע המפרטת את הזכויות המגיעות להם כעובדים בישראל בשפת אמם, וכרטיס בו מפורטים פרטי ההתקשרות עם המוקד של רשות האוכלוסין וההגירה לעובדים זרים. לפני הגעתם לישראל, רשות האוכלוסין וההגירה מוודאת שהעובדים מחזיקים עמם את חוברת המידע בדבר זכויותיהם ואת פרטי ההתקשרות. כמו כן, רשות האוכלוסין וההגירה מוודאת שעובד מטעם הרשות יפגוש את העובדים בשדה התעופה עם נחיתתם ויצייד אותם בפוליסת ביטוח הבריאות המונפקת להם בשפתם.

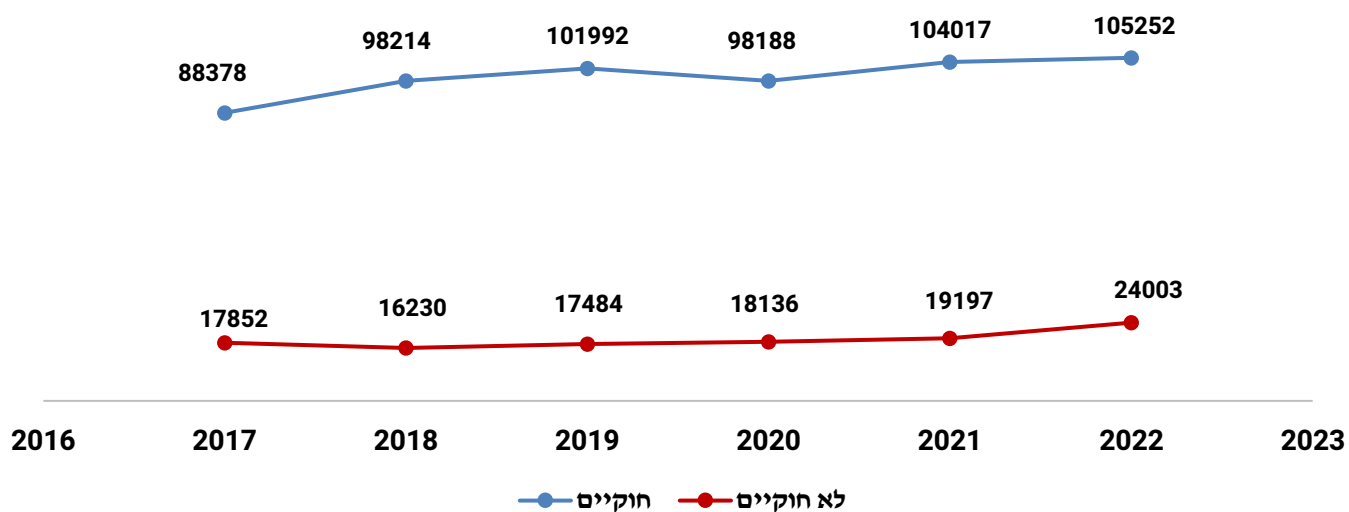
ישראל חתמה לאורך השנים על ההסכמים הביילטרליים הבאים:

עובדים זרים ששהו בישראל ונכנסו במסגרת ההסכמים הבילטרליים לאורך השנים

עובדים זרים בישראל לאורך השנים

*הנתונים לשנת 2022 מתייחסים לרבעון השני לשנה זו.

מוקדי פניות ייעודיים לעובדים זרים

מדינת ישראל מפעילה מוקדים טלפוניים ייעודיים לעובדים זרים, באמצעות גופים שונים. המוקדים מהווים כתובת ראשונית, אליה יכולים העובדים הזרים לפנות במקרה של פגיעה בזכויותיהם, ואף ניצולם. בכך תורמת הפעלת המוקדים הייעודיים לזיהוי קורבנות סחר פוטנציאליים למטרות עבדות ועבודות כפייה, ומביאה להפנייתם לגורמי הסיוע השונים, וכן להפעלתם של אמצעי האכיפה הנדרשים נגד הנחשדים במעורבות בסחר ובעבירות הנלוות לו.

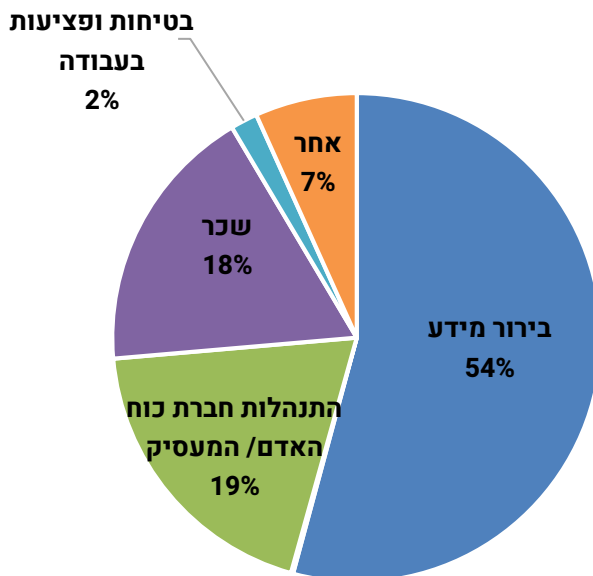
מרכז הפניות לעובדים זרים המגיעים במסגרת הסכמים בילטרליים

מרכז הפניות לעובדים זרים בישראל הוקם ביולי 2012 כחלק ממערך היישום של ההסכמים הבילטרליים לגיוס הוגן של עובדים זרים. מרכז הפניות מופעל על ידי רשות האוכלוסין וההגירה בסיוע המרכז להגירה בין-לאומית וקליטה (CIMI).

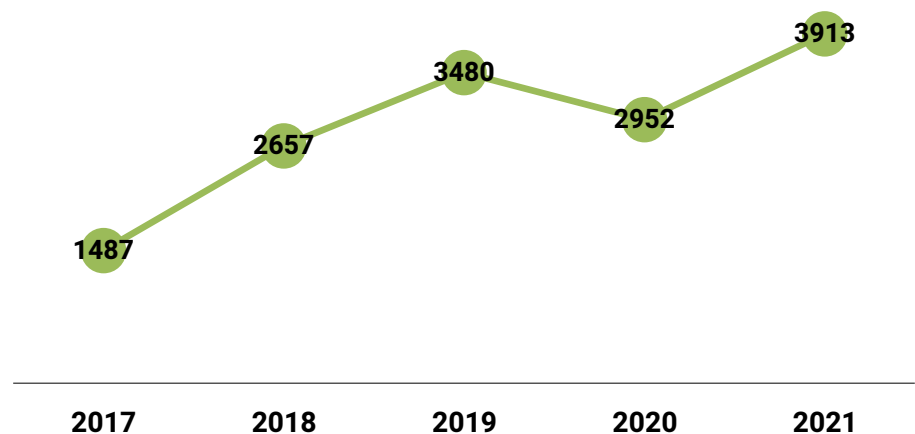
העובדים הזרים המגיעים לישראל כחלק מההסכמים הבילטרליים, מקבלים עוד לפני הגעתם לישראל מידע באשר לאמצעי הפנייה השונים ודרכי התקשרות. המוקד מקבל שיחות בשבע שפות (תאית, סינית, רוסית, טורקית, סינאהאלית, נפאלית וטגלית), וישנה אפשרות להשארת הודעות קוליות במוקד לכל אורך היממה. העובדים המתקשרים למרכז הפניות, מקבלים מענה ראשוני ומידע בשפתם. תלונות המצריכות בירור לעומק ופעולות אכיפה מועברות לרכזי הפניות במנהל עובדים זרים, המנתבים את התלונות לגורמי האכיפה הרלבנטיים.

מספר הפניות הרב המתקבל במרכז הפניות מעיד על חשיבותו וביסוסו של המרכז ככתובת מרכזית למהגרי העבודה המגיעים לישראל באמצעות הסכמים בילטרליים.

הפניות לפי נושא הפניה
*פניה עשויה לגעת במספר נושאים

מספר הפניות לאורך השנים

יחידת הממונה על זכויות עובדים זרים בזרוע העבודה

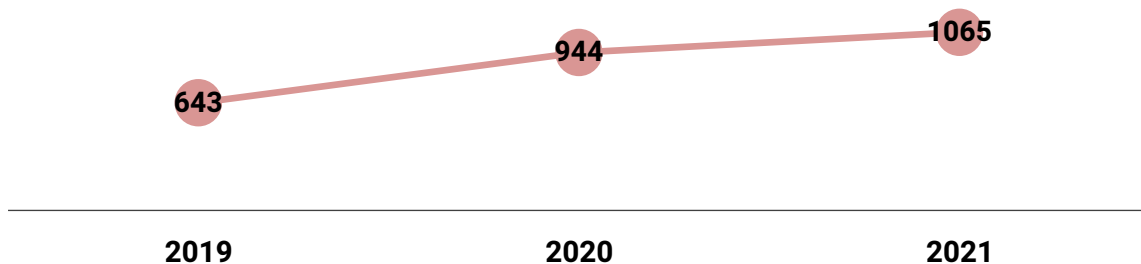
יחידת הממונה על זכויות עובדים זרים במשרד הכלכלה והתעשייה אמונה על קידום ההגנה על זכויות העבודה של העובדים הזרים. לשם כך הוענקו לממונה מספר סמכויות, כפי שהן מפורטות בסעיף 1 לכב לחוק עובדים זרים, התשנ"א-1991. אלו מתמקדות בארבעה מישורים עיקריים: הסברה, הסדרה, טיפול בתלונות והשתתפות בהליכים משפטיים. הממונה מחויבת להגיש מדי שנה דו"ח הסוקר את פעילותה בשנה שחלפה.

אל הממונה ניתן לפנות באמצעות דואר אלקטרוני, טלפון נייד, טלפון נייד או WhatsApp. במקרים בהם הפונה אינו דובר אנגלית, יחידת הממונה מסתייעת בשירותי תרגום לשפות השונות.

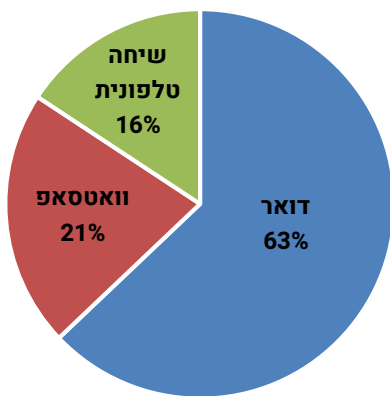
בסוף יולי 2020 הוקם דף פייסבוק ליחידה, אותו מנהלת היחידה באופן עצמאי – [The Commissioner of Foreign Workers Labor Rights](#). בדף הפייסבוק מתפרסמים פוסטים בנושאים שונים הרלוונטיים לזכויות עובדים זרים בענפים השונים. פוסטים אלו זוכים למאות שיתופים כאשר נכון למועד זה, יש למעלה מ-11,000 עוקבים לדף, ומתוך ניתוח של חלק מהפוסטים עולה כי הגיעו לעשרות אלפי משתמשים.

*יצוין כי יחידת הממונה מעניקה הסיוע לעובדים זרים ללא קשר לחוקיות שהייתם בישראל.

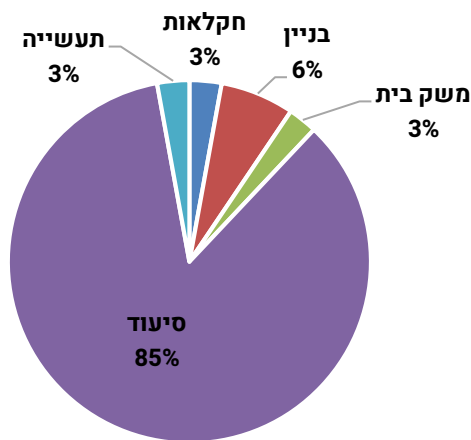
פניות למוקד יחידת הממונה לאורך השנים

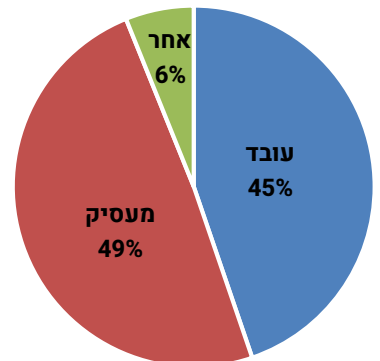
פניות לפי הערוץ בו התקבלה הפניה

פניות לפי ענף ההעסקה

פניות לפי זהות הפונה

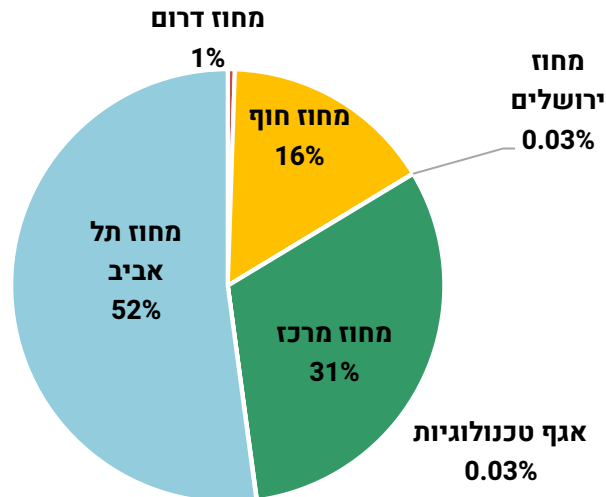

חוק איסור צריכת זנות (הוראת שעה ותיקון חקיקה), תשע"ט-2019 והחלטת הממשלה

ביוני 2016 מינתה שרת המשפטים דאז, איילת שקד, צוות בין-משרדי לבחינת הכלים לצמצום צריכת הזנות בישראל. בדצמבר 2017 הוגש דוח הצוות, ובו המלצות בתחום החינוך והגברת המודעות, הטיפול והשיקום, והגברת האכיפה וייעול.

המלצות הצוות הבין-משרדי אומצו על ידי הממשלה בהחלטת הממשלה מס' 4462 מיום 13.1.2019, והן מקנות תקציב שנתי של 30 מיליון שקל המתחלק בין המשרדים הרלוונטיים, שנועד לקידום תכניות לסיוע ושיקום אוכלוסיות בזנות, מתוך הכרה בזקיק הזנות. במקביל, נחקק ב-31 בדצמבר 2018 חוק איסור צריכת זנות (הוראת שעה ותיקון חקיקה), התשע"ט-2019 כהוראת שעה. החוק כנס לתוקף ב-10 ביולי 2020.

החוק קובע איסור פלילי על צריכת זנות, וקנס מנהלי בגין צריכת זנות בגובה של 2,000 ₪, וכפל קנס בגובה של 4,000 ₪ במקרה של עבירה חוזרת. החוק מקנה לפרקליטות את הסמכות להגיש כתב אישום כנגד צרכן זנות בנסיבות חריגות. במקרה כזה החוק קובע עונש מקסימום של קנס על סך 75,300 ₪. מכניסתו של החוק לתוקף חולקו כ-3,000 קנסות:

לצד החוק תוקנו תקנות איסור צריכת זנות (אמצעי חלופי להטלת קנס), התש"פ-2020. התקנות קובעות מנגנון של אמצעי חלופי להטלת הקנס על צרכני זנות. צרכני זנות המעוניינים בכך יכולים לבקש להשתתף בסדנה שיקומית המופעלת על ידי משרד הרווחה והשירותים החברתיים. הסדנה כוללת תכנים פסיכולוגיים וחינוכיים ומורכבת ממפגשים אישיים וקבוצתיים. מטרתה של הסדנה היא לפתח בקרב צרכני זנות מודעות לנזקים ולהשפעות השליליות של צריכת זנות על המעורבים במעגל הזנות. בשנת 2021 (החל מחודש אוקטובר 2021) הוגשו 5 בקשות להשתתפו באמצעי החלופי, ובשנת 2022 הוגשו 73 בקשות. התקיימו 6 סדנאות קבוצתיות עד היום, והליך אישי פרטני אחד.

ועדות הכנסת העוסקות בתחומים הנוגעים למאבק בסחר בבני אדם

המאבק בסחר בבני אדם דורש פעולה במגוון מישורים, כאשר אחד מהם הוא קידום של הליכי חקיקה והסדרה הנוגעים לאכיפתה של תופעת הסחר בבני אדם ולמעטפת הניתנת לקורבנות הסחר. לצדם של תהליכים אלו קיימת חשיבות להכללתן של תופעות אלו בשיח הציבורי והפוליטי בישראל, כדי להגביר את המודעות אליהן, ולעורר את המעורבות של הציבור ושל נבחרי הציבור במאבק בהן. מאמצים אלו מושגים בין היתר בהקמתן של ועדות בכנסת שבמסגרת פעילותן נוגעות לתחומים הקשורים למאבק בסחר בבני אדם, כמו הוועדה המיוחדת לעובדים זרים וועדת המשנה למאבק בסחר בנשים ובזנות.

ועדות כנסת נוספות נוגעות במסגרת פעילותן בסוגיות בעלות רלוונטיות למאבק בסחר בבני אדם. כך למשל, הוועדה לזכויות הילד עסקה במהלך כהונתה בסוגיית הילדים הרוכלים ומקבצי הנדבות בצמתים, ועדת העבודה והרווחה, ועדת חוק, חוקה ומשפט.

עבור שעת עבודה שולם לי 20 שקלים לשעה. בכדי להרוויח מעט כסף, הייתי ישנה רק 4 שעות ביממה, אבל מעסיק לוקח את כל הכספים. כמעט שנה שלמה לא יכולתי לשלוח שום כסף לאוקראינה, לפעמים ממאמץ יתר רגליי היו משתתקות. כשביקשתי חופש לנוח, הסיעו אותי ליער ואיימו שיקברו אותי חיה [...] המעסיק הרביץ לי באגרופים והיה מקלל אותי שאני זבל

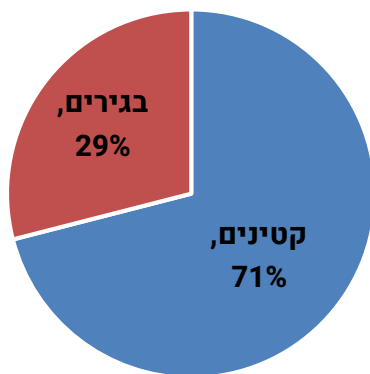
מתוך מכתבה האישי של מ', קורבן עבדות, במסגרת בקשה לשנת שיקום

המטה הלאומי להגנה על ילדים ברשת

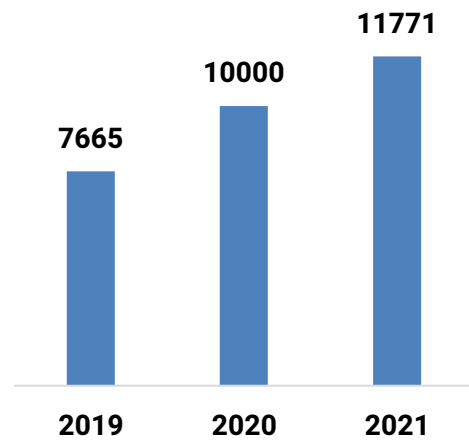
בשנים האחרונות, עם התפתחות הטכנולוגיה והפיכתו של המרחב המקוון למרכז חייהם של הילדים והנוער, התגברו גם תופעות של פשיעה מקוונת ושל ניצול קטינים באמצעות האינטרנט. בעקבות כך, קבעה הממשלה בינואר 2016 את גיבושה של תכנית לאומית להגנה על ילדים ובני נוער מפני אלימות ברשת. כחלק מהתכנית, הוקם המטה הלאומי להגנה על ילדים ברשת, לטיפול במקרים של פשיעה מקוונת כלפי קטינים. למטה הוקם מוקד ייעודי, מוקד 105, המטפל בפניות ובתלונות בנוגע לאלימות כלפי קטינים ברשת. במוקד פועלים נציגים של המשטרה, משרד החינוך, משרד המשפטים, משרד הרווחה והשירותים החברתיים ומשרד הבריאות. השיחות במוקד מתקבלות על ידי שוטרים אשר קיבלו הכשרה ייעודית לנושא, אשר לצדם פועל דסק מומחים

מהמשרדים שפורטו. פעילות המוקד התרחבה באופן משמעותי במהלך 2021, וזאת לאור העלייה בהיקף הגלישה ברשת של ילדים ובני נוער עקב המעבר ללמידה מרחוק וסגירתן של מסגרות הלימוד במהלך מגפת הקורונה.

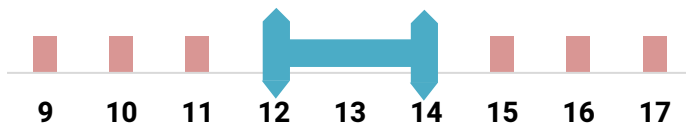
עברייני הרשת בפשיעה מקוונת כלפי קטינים בשנים 2019-2021

מספר האירועים שטופלו על ידי המטה הלאומי

טווח גילאי רוב הקורבנות

פלטפורמות מרכזיות
לביצוע העבירות

וואטסאפ

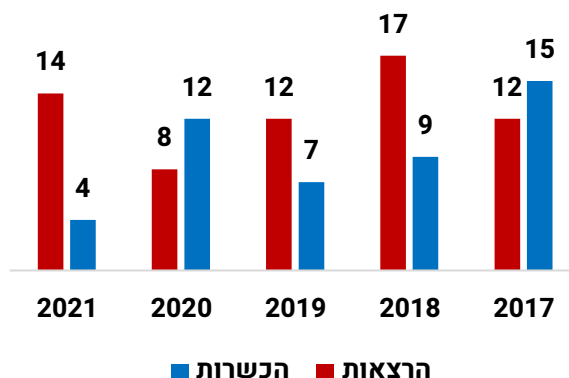
אינסטגרם

הכשרות והרצאות בנושא המאבק בסחר בבני אדם

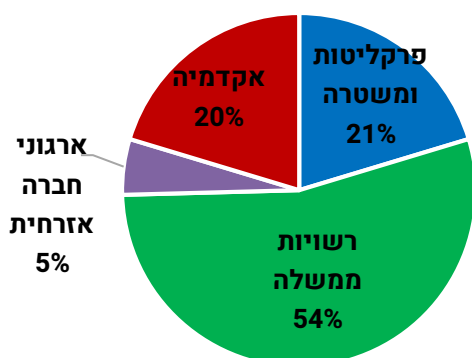
נדבך מרכזי בעבודת היחידה לתיאום המאבק בסחר בבני אדם הוא הסברה. הסברה זו כוללת ראיונות בתקשורת, השתתפות בכנסים והרצאות בפורומים שונים על סחר בבני אדם והמאבק בו בישראל. בנוסף, היחידה יוזמת, מתכננת ומעבירה הכשרות מקצועיות בנושא סחר בבני אדם לגורמי מקצוע. הכשרות אלו נערכות לגורמים הבאים במגע עם קורבנות סחר בבני אדם (או קורבנות פוטנציאליים). הן מותאמות לצרכים של אנשי המקצוע ומתייחסות לתכנים משפטיים, לתיאור תופעות רלוונטיות ולכלים לזיהוי קורבנות סחר ועבדות. הכשרות אלו נערכות הן לגורמים בממשלה והן מחוץ לה – ארגוני סיוע, גופים רלוונטיים והציבור הרחב. להלן רשימה חלקית של הגופים שהשתתפו בהכשרות של יחידת התיאום בשנים האחרונות:

- **רשות האוכלוסין וההגירה** – יחידת האכיפה, בקרי גבול, יחידת ההיתרים, עובדים סוציאליים מטעם לשכות הסיעוד (בפיקוח רשות האוכלוסין וההגירה).
- **משטרת ישראל** – הימ"רים השונים, יחידת להב 433, לרבות מחלק סער.
- **שירות בתי הסוהר** – מתקני המשמורת השונים.
- **משרד החוץ** – שגרירים וקונסולים היוצאים לחו"ל, צוערי משרד החוץ.
- **משרד המשפטים** – פרקליטות, דייני בתי הדין לאוכלוסין והגירה.
- **הנהלת בתי המשפט** – שופטים, עוזרים משפטיים.
- **משרד הכלכלה** – מפקחי עבודה.
- **משרד הבריאות** – צוותים רפואיים וסוציאליים, מרפאת לוינסקי.
- **גורמים בין-לאומיים** – מומחים ואנשי מקצוע בתחום ממדינות שונות, לרבות שופטים וגופי תביעה.
- **עמותות וארגונים לא-ממשלתיים** – עמותת א.ס.ף., המוקד לפליטים ולמהגרים, קו לעובד ועוד.
- **פאנלים ציבוריים** – במסגרת ימי עיון, הקרנות סרטים וכיו"ב.
- **מוסדות אקדמיים**, תיכונים ומסגרות נוער באזורים שונים בארץ.

הרצאות והכשרות שקיימה היחידה

הקהלים בהכשרות היחידה

נספחים

נספח 1: דרכי התקשרות עם רשויות מדינה המטפלות בסחר בבני אדם

- מוקד פניות הציבור של היחידה לתיאום המאבק בסחר בבני אדם
- <https://www.gov.il/he/Departments/Guides/public-inquiries-anti-trafficking-coordinator>
 - טלפון – 073-3926728
 - דואר אלקטרוני – combattrafficking@justice.gov.il
- חוליית הסחר בבני אדם במשטרת ישראל
 - דואר אלקטרוני – htp@police.gov.il
- הממונה על זכויות עובדים זרים בזרוע העבודה במשרד הכלכלה והתעשייה
 - דואר אלקטרוני – foreignr@labor.gov.il
- מוקד הפניות של CIMI בשיתוף עם רשות האוכלוסין וההגירה
 - טלפון – 02-5899666
 - פנייה מקוונת – <https://www.cimi.org.il/%D7%A6%D7%95%D7%A8-%D7%A7%D7%A9%D7%A8>
- משרד הרווחה והביטחון החברתי
 - מוקד המידע והסיוע – 118
 - טלפון מחלקת פניות הציבור – 02-6752849
 - פנייה מקוונת למחלקת פניות הציבור - <https://www.gov.il/he/service/contact-the-ministry-of-labor-welfare-and-social-services>
 - דואר אלקטרוני מחלקת פניות הציבור – point@molsa.gov.il

נספח 2: טבלת הזכויות וההגנות הניתנות לקורבנות סחר בבני אדם

תחום	הזכות או ההגנה	הסבר	מקורות	זמן (היכן שרלוונטי)
ההליך הפלילי	אי העמדה לדין	מדיניות הפרקליטות היא שלא להעמיד לדין קורבנות סחר בבני אדם, החזקה בתנאי עבדות ועבודות כפייה, בעבירות הקשורות באופן אינטגרלי לעבירת הסחר שבוצעה נגדם, למשל שהייה בלתי חוקית או זיוף מסמכים.	- הנחיית פרקליט המדינה מספר 2.23 - מדיניות העמדה לדין של נפגעי סחר בבני אדם, החזקה בתנאי עבדות ועבודות כפייה (23 במאי 2017). - סטנדרט מקובל בדין הבינ"ל (ראו למשל: אמנת מועצת אירופה לפעולה נגד סחר בבני אדם, סעיף 26).	
	גבייה מוקדמת של עדות	בית המשפט רשאי לגבות עדות מוקדמת. מקום שהוגשה בקשה לעדות מוקדמת בעבירת סחר בבני אדם, על בית המשפט להחליט בבקשה לא יאוחר משבועיים מיום הגשתה והעדות תיגבה בתוך חודשיים מיום ההחלטה, אלא אם כן בית משפט האריך מועד זה מטעמים מיוחדים שיירשמו.	- חוק איסור סחר בבני אדם (תיקוני חקיקה), התשס"ז–2006. - חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב–117§, 1982.	
	עדות שלא בנוכחות הנאשם	בית המשפט מוסמך להורות על שמיעת עדותו של מתלונן בעבירה של סחר בבני אדם שלא בפני הנאשם.	- חוק איסור סחר בבני אדם (תיקוני חקיקה), התשס"ז–2006. - חוק לתיקון סדרי הדין (חקירת עדים), תשי"ח–ב2§, 1957. - פרוטוקול פלרמו, ניו-יורק, 22.8.2008, סעיף 6.	
	דיון בדלתיים סגורות	בית המשפט רשאי לדון בעניין מסוים – אזרחי או פלילי – בדלתיים סגורות, ולהורות על איסור פרסום הדיון, אלא ברשות בית המשפט, לשם הגנה על עניינו של מתלונן או ניזוק בעבירה של סחר בבני אדם.	- חוק איסור סחר בבני אדם (תיקוני חקיקה), התשס"ז–2006. - חוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד–1984, 68§(ב)(9). - פרוטוקול פלרמו, ניו-יורק, 22.8.2008, סעיף 6.	
	זכויות לפי חוק זכויות	נפגע של עבירת סחר בבני אדם, החזקה בתנאי עבדות ועבירות אחרות שיש בהן שלילת חירות חמורה,	חוק איסור סחר בבני אדם (תיקוני חקיקה), התשס"ז–2006.	

תחום	הזכות או ההגנה	הסבר	מקורות	זמן (היכן שרלוונטי)
	נפגעי עבירה	זכאי לקבל מידע ולהביע עמדה בצמתים מרכזיים של ההליכים הפליליים, בהתאם לדין.	• חוק זכויות נפגעי עבירה, תשס"א-2001, §8(ג)(2). • אמנת האומות המאוחדות נגד פשע מאורגן חוצה גבולות, 15.11.2000, סעיף 25. • פרוטוקול פלרמו, ניו-יורק, 22.8.2008, סעיף 6.	
פיצויים ומענקים	פיצוי לקורבן סחר בהליך הפלילי	ככלל על בית המשפט להורות על פיצוי קורבן העבירה במסגרת ההליך הפלילי בכל הקשור בעבירות סחר בבני אדם והחזקה בתנאי עבדות. החוק מתיר פיצוי עד לגובה של 258,000 ₪. אי פסיקת פיצוי מחייבת הנמקת בית המשפט.	• חוק איסור סחר בבני אדם (תיקוני חקיקה), התשס"ז-2006. • חוק העונשין, תשל"ז-1977, §377ג. • חוק העונשין, תשל"ז-1977, §77א).	
	קרן החילוט	קרן ייעודית לטיפול ברכוש שחולט ובקנסות שהוטלו בתיקי סחר בבני אדם והחזקה בתנאי עבדות, בה מופקדים נכסים ששימשו לעבירות אלו או כספי קנסות שהוטלו על מבצעהן. הקרן מסייעת באמצעות חלוקת הנכסים המופקדים בה למטרות שיקום, טיפול והגנה על קורבנות, וכן ניתן לגבות ממנה תשלום פיצוי שנפסק לטובת נפגע עבירה, ככל שניסיונות הגבייה מהנאשם מוצו ולא צלחו.	• חוק איסור סחר בבני אדם (תיקוני חקיקה), התשס"ז-2006. • חוק העונשין, תשל"ז-1977, §377ה. • אמנת האומות המאוחדות נגד פשע מאורגן חוצה גבולות, 15.11.2000, סעיף 25. • אמנות מידה, כללים ועקרונות מנחים לפעילות הוועדה המייעצת לאפוטרופוס הכללי לקרן הייעודית לעבירות סחר בבני אדם והחזקה בתנאי עבדות. • כללים ועקרונות מנחים לפעילות הוועדה המייעצת לאפוטרופוס הכללי לקרן הייעודית לעבירות סחר בבני אדם והחזקה בתנאי עבדות - עדכוני מדיניות.	
מעמד בישראל	אשרות שהייה ועבודה	מאחר ומרבית הקרבנות הינם זרים חסרי מעמד בישראל, לאחר ההכרה, הקרבנות יקבלו אשרות שהייה ועבודה	• "נוהל הטיפול בקורבנות סחר בנשים המבקשות להעיד" משרד הפנים – מינהל אוכלוסין 6.3.0006 (1.8.2005). • "נוהל הטיפול במתן מעמד לנפגעות סחר	אשרת עד ניתנת למשך תקופת מתן העדות ועד לסיום ההליך המשפטי. לאחר פקיעת תוקפה רשאי העד להגיש

תחום	הזכות או ההגנה	הסבר	מקורות	זמן (היכן שרלוונטי)
		בהתאם לחוק הכניסה לישראל. קורבן סחר המוכן להעיד בהליך פלילי רשאי לקבל "אשרת עד" עד סיום ההליך. במקרה שלא מתקיים הליך משפטי או שהקורבן אינו מעוניין להעיד, או בתום ההליך המשפטי, הוא זכאי ל"אשרת שיקום", שאינה מותנית בשיתוף פעולה עם הרשויות. במהלך תקופה זו רשאי הקורבן לעבוד בישראל בכל ענף, ללא הגבלה.	בנשים מטעמים הומניטריים" משרד הפנים – מינהל אוכלוסין 6.3.0007 (1.6.2006). - פרוטוקול פלרמו, ניו-יורק, 22.8.2008, סעיף 7. - חוק הכניסה לישראל, סעיפים 2, 4, 6.	בקשה לאשרת שיקום. אשרת שיקום ניתנת למשך שנה, כאשר במקרים חריגים ניתן לבקש הארכה.
הרחקה מישראל ו"חזרה מרצון"		קורבנות סחר ועבדות לא מורחקים למדינות שלישיות בניגוד לרצונם. היחידה לסיוע ליציאה מרצון ברשות האוכלוסין וההגירה מפנה את המעוניינים בחזרה מרצון לעמותת CIMI , שמפעילה תכנית חזרה מרצון ושילוב מחדש בארצות המוצא. במסגרת זו היא מספקת ייעוץ לפני החזרה ולאחריה, וכן מענק כספי, שיכול לשמש עבור הכשרה מקצועית וחינוך, הקמת עסק, טיפול רפואי, או רכישת מוצרים בסיסיים.	- נוהל מס' 10.9.0005 של רשות האוכלוסין וההגירה, הרחקה למדינות השלישיות, 9.4.2018. - פרוטוקול פלרמו, ניו-יורק, 22.8.2008, סעיף 8. אתר היחידה לסיוע ליציאה מרצון, רשות האוכלוסין וההגירה. אתר CIMI	כל עוד הנתין הזר מראה נכונות לטוס, ומתאפשר להטיסו למדינתו או למדינה שלישית. אחרת, אינו זכאי להגנה.
שיקום וטיפול, ככלל מותנה במסגרת שהייה במקלטים	מקלטים ורווחה	קורבנות סחר זכאים לדור במקלטים ובדירות מעבר. השהייה במקלט והטיפול בו אינם מותנים בשיתוף פעולה עם הרשויות בהליך המשפטי.	- החלטת ממשלה מס' 2806 מיום 1.12.2002, בנושא הקמת מקלט לקורבנות סחר למטרות זנות. - החלטת ממשלה מס' 2670 מיום 2.12.07 בנושא הקמת מקלט לקורבנות עבדות ועבודת כפייה. - הודעת מזכיר הממשלה בתום ישיבת הממשלה מיום 2 לדצמבר 2007.	זכאות לשנה, שניתן להאריך במקרים חריגים.

תחום	הזכות או ההגנה	הסבר	מקורות	זמן (היכן שרלוונטי)
			- פרוטוקול למניעה, לדיכוי ולהענשה על סחר בבני אדם, בעיקר נשים וילדים, המשלים את אמנת האומות המאוחדות נגד פשע מאורגן חוצה גבולות, ניו יורק, 15.11.2000 (סעיף 6). - פרוטוקול פלרמו, ניו-יורק, 22.8.2008, סעיף 6.	
בריאות	משרד הבריאות מספק סל שירותים רפואיים נרחב, והזכאות אינה מותנת בשיתוף פעולה עם הרשויות.	- החלטת ממשלה מס' 2806 מיום 1.12.2002, בנושא הקמת מקלט לקורבנות סחר למטרות זנות. - החלטת ממשלה מס' 2670 מיום 2.12.07 בנושא הקמת מקלט לקורבנות עבדות ועבודת כפייה. - פרוטוקול פלרמו, ניו-יורק, 22.8.2008, סעיף 6. - חוק זכויות החולה, התשנ"ו.	זכאות לשנה, שניתן להאריך במקרים חריגים.	
הזדמנויות תעסוקה חינוך והכשרה	מערך המקלטים מסייע לקורבנות סחר בהשמה מקצועית ובכניסה לשוק התעסוקה, ומתאם עבורם מקום עבודה מוגן ומתאים. לעניין אשרות העבודה ראו סעיף 7 הנ"ל	- החלטת ממשלה מס' 2670 מיום 2.12.07 בנושא הקמת מקלט לקורבנות עבדות ועבודת כפייה. - פרוטוקול פלרמו, ניו-יורק, 22.8.2008, סעיף 6.	זכאות לשנה, שניתן להאריך במקרים חריגים.	
סיוע משפטי	זכות לקבל סיוע משפטי חינם מהמדינה. קורבנות סחר בבני אדם אינם נדרשים לעמוד במבחני זכאות כלכלית כתנאי לקבלת הסיוע.	- חוק איסור סחר בבני אדם (תיקוני חקיקה), התשס"ז-2006. - חוק הסיוע המשפטי, התשל"ב-1972, תוספת (סעיף 2) 1. - תקנות הסיוע המשפטי, התשל"ג-1973, ק"ת 2048. - החלטת ממשלה מס' 2806 מיום 1.12.2002, בנושא הקמת מקלט לקורבנות סחר למטרות זנות.		

תחום	הזכות או ההגנה	הסבר	מקורות	זמן (היכן שרלוונטי)
			• החלטת ממשלה מס' 2670 מיום 2.12.07 בנושא הקמת מקלט לקורבנות עבדות ועבודת כפייה. • אמנת האומות המאוחדות נגד פשע מאורגן חוצה גבולות, 15.11.2000, סעיף 25. • פרוטוקול פלרמו, ניו-יורק, 22.8.2008, סעיף 6.	

נספח 3: אינדיקציות לזיהוי קורבנות סחר בבני אדם והחזקה בתנאי עבדות (מבוסס על המלצותיו של הצוות הבין-משרדי לבניית מערך זיהוי לקורבנות עבדות וסחר משנת 2007)

סממנים חיצוניים

- לאדם אין מסמכי זיהוי או דרכון (אם מדובר באדם זר).
- על גוף האדם ניתן לראות חבלות או סימנים של אלימות.
- האדם נראה חולה או סובל מזיהומים הנראים לעין.
- התנהגות האדם מבטאת מצב פסיכולוגי קשה הנראה לעין, למשל – פחד, חשדנות, דכאון, חוסר מנוחה, חוסר התמצאות בזמן ובמרחב, אפאטיות קיצונית.
- האדם מלווה באדם אחר שנראה כי הוא שולט בו וואו אינו מאפשר לו לשוחח בחופשיות או ביחידות.
- האדם אינו דובר עברית או אנגלית או מתקשה לדבר שפות אלה.

מאפיינים התנהגותיים הרווחים בקרב קורבנות סחר ועבדות

- **הימנעות מדיווח על מצוקה או הגשת תלונה** – לעתים קרובות, קורבנות סחר ועבדות מגלים פאסיביות והשלמה (אף ממושכת) אל מול התנאים הקשים מהם הם סובלים. הדבר עשוי לנבוע ממספר גורמים, למשל:
 - זרות – כאשר הקורבן הוא זר אין הוא מתמצא במרחב הפיזי, בשפה, ובכללים החברתיים והחוק המקומיים, דבר אשר יכול לגרום לתחושה של חוסר אונים.
 - תלות במשעבד (לדוגמה, קורבן מהגר עלול לחשוש מיכולתו של המשעבד להביא לגירוש מהארץ; קורבנות שעבוד לזנות לעתים מכורות לסמים המסופקים ע"י הסרסור, ועוד).
 - פחד מהמשעבד – למשל בשל איומים. ידועה גם תופעה של שימוש לרעה באמונתם הדתית או הרוחנית של הקורבנות על מנת לאלצם לציית למשעבד (לדוגמה באמצעות שבועה, כישוף, קללה וכדומה).
 - חוסר אמון בבני אדם (בגלל ההתעללות שעברו או התעללות קודמת) וחוסר אמון ברשויות (לדוגמה משום התנכלות קודמת, בשל חשש לאבד את המעמד במדינה, או בשל תפישת הרשויות כמושחתות).
 - רקע חברתי-תרבותי – לעתים קיימת היסטוריה של ניצול קודם, כך שהמצוקה הנוכחית נראית לקורבן נורמלית ושגרתית. יתכן שבתרבות הקורבן לא מקובל להביע תלונה באופן ישיר, או שמדובר בתרבות היררכית ו/או דתית שבה אין זה מקובל לבקר בעלי סמכות או להמרות את פיהם. לעתים הפגיעה שממנה סובל הקרבן היא כזו שנלווית אליה סטיגמה או קלון בתרבות ממנה בא, וכדומה (הדבר שכיח במיוחד, בתרבויות מסוימות, כאשר מדובר בנשים שעברו פגיעה מינית).

○ קושי של הקורבן לראות בעצמו כקורבן עבירה, בייחוד אם קיימת היסטוריה של ניצול או התעללות קודמים; או במקרים בהם הוא מורגל בתנאי עבודה ומחיה קשים במדינת המוצא.

- **הימנעות מבריחה מהמשעבד אף כאשר קיימת אפשרות לעשות כן, או חזרה אל המשעבד לאחר ניסיון בריחה שצלח** – בשל תחושה של חוסר ברירה או חוסר תקווה, או תלות במשעבד – קונקרטי (קורת גג, הימצאות מסמכים מזהים בידי המשעבד, סטטוס חוקי) או רגשית (המשעבד הוא בן זוג או מנהיג רוחני), ועוד (ראו לעיל: פחד, רקע חברתי תרבותי, זרות, קושי של הקורבן לראות בעצמו כקורבן עבירה).
- **נטייה להתייחס רק לעניין השכר ולא לחשוף את מלוא התמונה בעת דיווח לגורמי סיוע או לרשויות האכיפה** – לדוגמה, קיימת נטייה של קורבנות שהוחזקו בתנאי עבדות להתמקד בכך שלא שולם להם שכר או ששכרם נלקח מהם, או ברצונם הדחוף לשוב למדינתם (כאשר מדובר בקורבן זר) ולא לציין מיזמתם פרטים נוספים כגון לגבי כליאה, התעללות או השפלה. הדבר עשוי לנבוע מתפישה הישרדותית של הקורבנות המייחסת חשיבות גדולה יותר לצרכים המידיים, מניתוק רגשי כתוצאה מתהליך טראומתי וקושי לשתף בהיבטים אחרים של מה שעברו, היעדר תחושת ביטחון או מוגנות, או מחוסר הבנה של הנסיבות המבססות את קורבנותם.
- **הקורבן כלל אינו מזהה עצמו כקורבן:** לעתים תפיסת הקורבנות בקשר לזכויותיהם אינה מפותחת בשל נסיבות חיים קודמות, או שדתם ותרבותם דורשות מהם להשלים עם המציאות הקיימת

סממנים פרי ראיון

- אלימות פיזית ו/או מינית ו/או איומים באלה כלפי האדם או משפחתו.
- איומים בהרחקה מן הארץ או בהסגרה לרשויות (כאשר מדובר בזר).
- מרמה – אי מילוי הבטחות או מסירת מידע כוזב לגבי רמת שכר או תכיפותו, הסדרת מעמד חוקי, תנאי עבודה או סוג עבודה, וכו'.
- בידוד – ניתוק ממגע פיזי ו/או תקשורת עם העולם החיצון (לרבות בני משפחה, מכרים, חברים לעבודה, גורמי סיוע וכדומה).
- שליטה על חירותו של אדם ו/או על חופש התנועה שלו, למשל על ידי כליאתו הפיזית, איסור על יציאה לא מבוקרת, ליווי של האדם או מעקב/פיקוח צמוד עליו ע"י משעבדו.
- ענישה כלכלית או פיזית או הטלת סנקציות כלשהן, בגין אי ציות למרות המשעבד (לרבות דיווח של הקרבן על מצבו לגורם חיצוני).
- הטלת סנקציות כלכליות שאינן עומדות ביחס סביר להתנהגות הקרבן, למשל בגין מחלה, איחור, תפקוד לא מספק בעיני המשעבד וכדומה.
- שיכון בתנאים לא תברואתיים, לא בטיחותיים, צפופים או משפילים.
- מניעת מזון ושתייה הנדרשים לתפקוד תקין.

- שעבוד חובות – גביית סכומי עתק ולעתים בריבית עבור הוצאות שונות (למשל עבור הבאה למדינה כשמדובר במהגר, תחבורה, דיור, מזון וכדומה), כך שהאדם נמצא במצב של חוב תמידי כלפי המשעבד או כלפי המתווך.
- תשלום שכר נמוך או אי תשלום שכר (ולמשל בדרך של פיטורי עובדים או הרחקתם לאחר סיום העבודה).
- שליטת אדם אחר על כספי הקרבן.
- אי הסדרת סטטוס הגירה חוקי או הסדרת הסטטוס תוך שימוש בפרטים כוזבים.
- תנאי עבודה לא בטיחותיים או מסוכנים מבחינה בריאותית.
- שעות עבודה ארוכות במיוחד, חוסר שינה ותשישות כתוצאה מתנאי עבודה (ולמשל 7 ימים בשבוע ללא מתן אפשרות לחופשות).
- העדר או מיעוט חופשות.
- מניעת גישה לטיפול רפואי מספק כאשר האדם סובל ממחלה או פציעה.
- שלילת זכותו של אדם לסגת מ"הסכמה" ראשונית למצב הדברים שבו הוא מוצא את עצמו.
- בדיקת גופו של אדם כדי לבחון את התאמתו למטרת הסחר כאילו היה חפץ מטלטל.
- העברת האדם מיד ליד, בין בתמורה ובין בלי תמורה, בלי לקבל הסכמתו, ובמיוחד כשהוא מועבר למקום בו הוא סובל מניצול ותנאים לא הולמים.

משרד המשפטים

MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

